

גליון באר הבדשה

נערך ונלקט מתוך דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

כי תצא

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש
באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש
דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית
Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית
Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית
Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית
Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית
Колодец Торы
info@kolodetztory.com

ארה"ב:
Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישורים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
© 2025 כל הזכויות שמורות להמכון

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי
להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון
באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת כי תצא

אמונה ובטחון

יברכך ה' אלוך בכל משלח ירך - השתדלות מתוך אמונה ובטחון ..... ד

אלול והכנה לראש השנה

לפנות ערב - אלול כזמן הכנה לקראת ראש השנה ..... ז

קראוהו בהיותו קרוב - קבלת התפילות בימים אלו ..... י

ובערת הרע מקרבך - תחילת התשובה בעשיית גדרים וסייגים ..... יג

דיבורים טובים

על דבר - להרבות בדברי חיזוק ועידוד ..... טז

ספח"ק בת עין

ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים וגו', הנה בספר אור החיים כתב על פסוק 'ובכתה את אביה וגו' ירח ימים וגו', דקאי על חודש אלול, שהוא חודש אשר ימינו פשוטה לקבל שבים יעו"ש, והנה ידוע (שע"ת שער ראשון) שעיקר התשובה היא החרטה, אמנם להגיע לבחינת חרטה ותשובה הוא על ידי בחינת דעת דוקא, ודעת הוא כולל חסד וגבורה (ע"ח שכא פ"ב) כמ"ש בספר של הרב הקדוש מפולנאה זללה"ה (פרשת ויגש) כשרואה האדם בעצמו בחינת גבורה, היינו מדותיו הקטנים ושפלים, שהם מבחינת קטנות בחינת גבורה, ואחר כך מתבונן בחסדי השי"ת עליו אף על פי שאינו כדאי, ובעבור זה הוא בוש ומתחרט על כל מעשיו עיי"ש, ולכל זה הוא מסוגל חודש אלול. ותוקעין בשופר, בחינת דעת, כי שופ"ר גימטריא דעת הוי"ה אלהי"ם, (כלומר) התחברות חסד וגבורה, וזהו שתוקעין תש"ת תר"ת, כי תקיעה פשוטה מרמז על בחינת 'חסד' שרואה מה', ועי"ז נעשה שברים או תרועה, ר"ל שנשבר לבו בקרבו ומתחרט, ואח"כ נשפע עליו בחינת תקיעה בחינת חס"ד ונמתקו הגבורות, גם שופר גימטריא חס"ד גבור"ה רחמי"ם.

גם יש עוד בחינת 'דעת' לחבר חסד וגבורה, באופן שיאמין שבכל בחי' יסורים שבא עליו מבחינת גבורה יש בתוכו בחינת חסד ה', כמאמר הכתוב ה' הוא האלוקים', ר"ל שגם בחינת אלוקים היינו בחינת דין, הוא בעצמו בחינת הוי"ה בחינת חסד כנזכר בפ' הקודמת, ומסוגל לזה חודש אלול שבו ימינו פשוטה לקבל שבים. (בת עין, פרשת כי תצא ד"ה ובכתה)

פרשת כי תצא

יברכך ה' אלוך בל מלחמה ירך - השתדלות מתוך אמונה ובטחון

בפרשתן (כא י), כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלוך בידך, במפרשי התורה עמדו לבאר בטעם הדבר שנוכר בכתוב 'כי תצא', ולכאורה היה לו לומר כי תלחם על אויבך, ולמה הוצרך להזכיר את ה'יצאה' למלחמה. ומבאר הגה"ק רבי חיים ויטאל זי"ע (עין הדעת טוב), כי בא הכתוב להודיע לאדם בטרם גשתו אל המלחמה, שישריש היטב בדעתו, כי לא הוא עושה את המלחמה, אלא ה' איש מלחמה, וכל מה שבידו הוא רק 'לצאת', לעשות את ה'השתדלות' ותו לא, ורק באופן זה יצליח ה' בידו".

וזל"ק, או ירמוז באומרו כי תצא, אין זו הודעה של השי"ת רק אזהרה וציווי אל היוצא למלחמה, כי בצאתו יצטרך לשים בדעתו ובכוונתו כי לה' התשועה והוא הנותן לו כח לעשות חיל, ואם ככה אתה עושה כאשר תצא למלחמה שתחשוב כי אין בידך זולת היציאה לא המלחמה עצמה כנ"ל או ונתנו בידך, וזה לסיבת בטחונך בו כנוכר. עכ"ל.

ולמדנו מכאן כי הבוטח בה' חסד יסוכבנו, ובזכות שהוא בוטח בו יזכה לנצח במלחמה. וכיו"ב בכל שאר ענייני העולם, כגון המשתדל בעסקי פרנסתו אבל הוא תולה בטחונו בהקב"ה שהוא יצליחנו במעשה

א. וכמו שיש להמליץ בלשון הפסוק (השייך חודש אלול) 'אני לדודי ודודי לי', ר"ל, אם תמסור את ה'אני' לדודי, שתדע שכל המעשים שאתה עושה אין זה 'אני' כלל, אין זה בכוחך, אלא הכל נעשה על ידי 'דודי', או אז תזכה שדודי לי - שיהא ה' בעזרך...

וידע שגם כל השפע הנשפע עליו מבני האדם 'מקורו' מהשי"ת אשר הוא שולח אליו את הטוב ע"י אדם פלוני, וכך פירש המלבי"ם את הכתוב (תהלים קכג ב) 'הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם כעיני שפחה אל יד גברתה כן עינינו אל ה' אלוקינו עד שיחננו', שהנה יש כאן ב' מיני נשיאת עיניים, יש נשיאת עיני העבד אל אדונו שהוא 'בעל הבית', והוא המספק לו כל מחסורו, ויש נשיאת עיני שפחה אל יד גבירתה שהיא מספקת לה את כל צרכיה, אמנם מנין יש ל'גבירתה' את השפע - ממה שבעלה ה'אדון' נותן לה בכדי לתת לשפחתה, והיא אינה אלא 'אמצעי ושליח' להעביר את השפע מאדונה אל שפחתה. ובא ללמדנו שנוכר כי גם כאשר מצד מהלך העניינים נראה לנו כי אנו זקוקים לחסדי איש פלוני, זכור תזכור כי כל מה שיש לאותו פלוני אינו אלא מידי הקב"ה, וממילא נשיאת העיניים תהיה אל המשפיע האמיתי, היינו אל הקב"ה המשפיע את השפע לידי 'שליחו' היינו האיש שדרכו בא לנו השפע, ומה לנו לבטוח באיש עצמו (ומבאר שם כי שם הוי"ה מורה על הוית ה' את העולם, ואלוקינו הוא 'הנהגתו' את העולם. והיינו שגם אדון עולם וגם האמצעיים הכל אחד והכל ממנו, ואליו נישא את עינינו).

ב. כאשר חלה הגה"ק מהר"ם שיק זי"ע שהיה אב"ד חוסט, נסע הגה"ק בעל ה'ייטב לב' מסיגעט זי"ע לבקרו, אמר לו המהר"ם שיק - הרב מסיגעט אנא התפללו בעדי לרפואה שלימה, כי באמת אינני יודע למה מגיע לי החולי, אמת שאחז"ל (ברכות ה.) אם רואה אדם שיסורין באין עליו יפשפש במעשיו וכו' יתלה בביטול תורה, אך אינני מרגיש אפילו בטול תורה אחד, שאלו הייטב לב, מה חסר לכם, השיבו המהר"ם שיק לא חסר לי אלא כח... נענה לו הייטב לב ואמר, כתיב (ישעיה מ לא) 'וקווי ה' יחליפו כח', ויש לרמז בזה, כי הנה ידוע שאחד מדרכי הקניינים הוא 'קניין חליפין' - שהקונה נותן חפץ ו'סודר' למקנה, ועי"ז המקנה מקנה לו את הדבר הנקנה, ומעתה יש לפרש כי יחליפו הוא מלשון 'חליפין', וכלומר, כיצד קונים את הכח מהקב"ה אשר לו הכח והגבורה, על ידי שמחליפים בתקווה ובטחון, וזהו קווי ה' - בזכות התקווה והקיווי אל ה' מחליפים עמו את הכח...

אגב, בדרכו חזרה אמר המשמש לה'ייטב לב' ראה באיזו מדרגה הוא נמצא - לא מצא עוון ביטול תורה, החזיר לו בעל ייטב לב, וכי זה עצמו שכבר 'פשפש ולא מצא' אינו מדרגה גבוהה, עד שאתה תמה על דברים שאמר שלא מצא עוון ביטול תורה (הובא בהקדמת ספר הרי בשמים עה"ת לאב"ד ביסעמיין).

ידיו, יזכה שאכן יהיה ה' מבטחו, ויסייעהו מן שמיא בכל הקב"ה הוא הנותן לו כח לעשות חיל, הוא עשה ועושה אשר יפנה. ולא רק בעסקי הפרנסה אלא בכל צרכי ויעשה לכל המעשים, וכל השתדלותו היא רק מאחר שכך האדם ועניניו, ה'משתדל' בהם מתוך אמונה טהורה שרק גור עליו הבורא, אבל לא שהתוצאה תלויה בזה כלל,

ג. מספר בעל המתוקים מדבש', הנה זה באחרונה נכנסתי לבנין בן עשרות קומות, נכנסתי למעלית (עלעוויטער), ואחריי נכנס עוד איש יהודי, האיש נענה לקראתי - כך היא דרכה של מעלית זו, שלוקח לה כמה שניות (סקונדע"ס) אחרי שלחצו על הכפתור של הקומה הרצויה עד שהיא מתחלת לעלות. לעומתו אמרתי לו, אף אני מכיר את המעלית הזו, יש ללחוץ על הכפתור המורה על הקומה הרצויה פעמים הרבה עד שהיא מתחלת לעלות שמה... ובאמת נתגלה כי טעות גדולה ומרה טעיתי, כי ה'מח' שבמעלית הבין מיד בלחיצה הראשונה מה שעליו לעשות, אלא שכך היא דרכו, לעשות הכל במתינות וישוב הדעת, וכל שאר הלחיצות אינם מעלים ולא מורידים. ומתוך דבריו למדתי לכל עניני העולם, כי אין הקב"ה דורש מהאדם אלא השתדלות מעוטה, והיא כבר תפעל את פעולתה שהקב"ה יוריד עליו שפע טוב, אמנם השוטה שאין לו סבלנות, וגם תולה הכל במעשי ידיו הוא ממשיך לפעול עוד ועוד פעולות השתדלות, שבמציאות אינם פועלות מאומה כלל וכלל. כי גם לולי שאר הפעולות יגיע לידו השפע הנקצב עליו ממעל, אם רוצה להתייגע לחינם הרשות נתונה בידו להתייגע, אבל ידע שאינו מוסיף בזה שום רווח כלל.

מין הבאר

וז"ל ספר 'לספר בציון' (עמוד שצט) מפי בעל העובדא, כאשר הבחור נפתלי בנימין עקשטיין בא לה'קדושת ציון' לקחת ברכת פרידה, בעומדו ליסע לבית אביו בסוף 'זמן' הלימודים, אמר לו מרן כדברים האלה: הנה בעת הנחת תפלין אומרים את הפסוק 'וארשתיך לי באמונה וידעת את ה', הפסוק מלמדנו, כי כאשר כביכול קידש הקב"ה את כנסת ישראל להיות לו כביכול כלה קרואה בנעימה, ונתן לה לכסף קידושין אוצרות מלאים כל טוב מביזת מצרים וביזת הים (עיי' בהקדמה לספר המקנה אות א') הוסיף ליתן עוד טבעת יקרה אחת אשר כל חפצים לא ישוו לה, הלא היא האמונה בו יתב"ש, אשר האוחז בה בתוקף ועוז אין מאושר כמוהו בעולם. והנה כשם שחתן המקדש את הכלה בטבעת, היא יכולה להטמין את הטבעת בארגז, ומכל מקום לא יצתה מרשותה שהרי בידה להוציאה ולהתקשט בה תמיד, כן אור האמונה הקדושה, אפילו כשהאדם אינו מחשב בה ודעתו טרודה בדברים אחרים, מ"מ טמונה ושמורה היא בלבו בכל זמן, ובידו להוציאה משם ולהתאחז בה בפועל. והוא כאשר אך יעיר בדעתו שיש בו מתנת האלוקים הזאת, ויכווין להדבק בה ולינק מאורה, תוך כדי שימת לבו להשגחתו הפרטית של הבורא יתב"ש עליו בכל רגע, אז תהא שלהבת האמונה המקורית (ארגינעלע) עולה מאליה מקרבו ותתלהב בכל עצמותו ותחזקהו ברוב אונים ואמיץ כח. ודוגמא לכגון דא הוא מה שמובא (עיי' עבודת ישראל פרשת ואתחנן עה"פ ותחת כי אהב) שהקב"ה נתן בטבע העולם שכאשר כבה הנר ע"י רוח וכדו' ועולה עשנו ממנו, אז אם יקרב אל העשן אש של נר אחר, תתלהב תיכף למטה שלהבת בפתילת הנר שכבתה, והנמשל מובן (גם בעת שהאדם טרוד, אם יחשוב על השגחת ה' בהשגחה פרטית, ימצא שהנר שכבה - היינו אור האמונה, ישוב לבעור בו).

ובכן אמר לו הרבי, זכור תזכור מה שאומר הקב"ה לכל נפש מיישראל, וארשתיך לי באמונה, שאירסתי אותך בטבעת האמונה שנתתי בקרבך, וקרוב אליך הדבר מאד להוציא טבעת זו אל הגלוי, כי עליך רק לקיים 'וידעת את ה', שתפן את מחשבת דעתך כלפי השי"ת, ואז תבקע כשחר אור האמונה הנטועה בך ותהא מאושר ומרומם...

הבחור נפתלי בנימין לא הבין בדיוק על מה זה אמר לו רבו את הדברים האלה, אולם לא ארך הזמן וחשך העולם בימי מלחמת העולם, ואז, בכל פעם שנשברה רוחו מרוב הצרות ותלאות הזמן, נזכר בשיחה הנ"ל, והועילה לו כמים קרים על נפש עייפה להתאמץ ולהחזיק מעמד, עכ"ל.

בדרך רמז אמרו לפרש בפרשתן (כד י"א) 'כי תשה ברעך משאת מאומה לא תבוא אל ביתו לעבוט עבוטו, בחוץ תעמוד והאיש אשר אתה נושה בו יוציא אליך את העבוט החוצה', והיינו, שאסור למלווה להיכנס אל בית הלווה שאינו משלם את חובו כדי ליטול ממנו משכון, אלא צריך לעמוד בחוץ ולבקש מהלווה שיתן לו, ואפשר לומר,

באר הפרשה - פרשת כי תצא

זה האיש יקויים בו 'ונתנו ה' אלוך בידך', ויזכה להצלחה וסייעתא דשמיא, ומכלל הן אתה שומע לאו'...

שבאה התורה להזהיר את המלווה שלא ירבה בהשתדלויות שונות ומשונות לקבל את 'המגיע' לו... אלא יתאזר באמונה בבורא עולם שאם אכן נגזר שהמעות יחזרו אליו הרי יכול להרגיע את עצמו, ולעמוד בחוץ, וכבר יגיעו אליו ה'עבוס' והמעות, מבלי שיטרח ויוסיף דאגה ורוגז...

וכאותו מעשה שסיפר הגה"ח רבי שלום בראנדער זצ"ל, איש יהודי היה באחת מעיירות גאליציא ולו ממון הרבה כחול הים, באחד הימים הלווה האיש סכום גדול לאחד מבני ישראל העניים... בהגיע עת זמן הפרעון והנה 'הילד איננו'... מה עשה המלווה, קיים רק את הסיפא של הפסוק - תהיה לו כנושה, והיה מרדף אחרי הלווה ולוחץ עליו בכל מיני לחץ ודחק, הלווה שלא הייתה בידו אפילו שוה פרוטה החליט בלית ברירה לברוח לעיר אחרת, אך לא הועיל במאומה, כי המלווה רדף אחריו עד שם, גם בעיר השלישית והרביעית לא ניצל מציפורני המלווה, וכך כשזה בורח וזה רודף הגיע עד העיר בעלזא בימיו של הרה"ק המהר"א זי"ע, שם קיווה למצוא מנוח לנפשו, אבל גם שם ראה לפתע את המלווה לנגד עיניו, מיד נכנס הלווה אל רבו הרה"ק מבעלזא ושפך את לבו על אותו המלווה הרודפו עד חרמה... שלח הרבי לקרוא למלווה, ושאלו מה לך רודף אחריו, ויען המלווה - הרי זה לווה רשע ולא ישלם... א"ל הרה"ק דע לך כי מעות המיועדים לאדם מן השמים לעולם ישארו בידו, ואם יפסידם במקום זה ירוויחם במקום אחר, וישאל המלווה האם הרבי מבטיחני, חזר הרה"ק על דבריו הקודמים (מבלי להתייחס לבקשת ההבטחה) לעולם לא תפסיד את מעותך, אם תמחל לו על החוב רווח והצלחה יעמוד לך ממקום אחר, והכסף המיועד לך כבר ימצא את דרכו להגיע לידך... כשמעו כי כן הבין כי 'יש דברים בגו' ויען ויאמר הריני מוחל בלב שלם ללוה ופנה לחזור לביתו (כי מה לו להישאר אחרי מחילתו) והנה, בתחנת הרכבת קנה המלווה כרטיס לאטר"י (לוטו) וזכה בגורלו סכום מעות כאותו הסכום של ההלוואה 'לא פחות ולא יותר'.

ד. ובזה ביארו את דברי הגמרא (ברכות ח.) 'במערבא (בארץ ישראל), כי נסיב אינש אתתא (כאשר אדם נושא אשה) אמרי ליה הכי, מצא או מוצא, מצא דכתיב (משלי יח כב) מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה', מוצא דכתיב (קהלת ז כו) ומוצא אני מר ממות את האשה, ובפשטות הכוונה ששאלו אותו אודות האשה אשר לקח האם טובה היא או רעה. ורבו התמיהות בדברי הגמ', א. מניין לו לחתן לידע תיכף נישואיו בטיב 'מקחו', ואיזה פנים יש לדבר הזה, לשאול את החתן כבר במשתה נישואיו או באמצע ימי ה'שבוע ברכות', חתן לעבן, האם יש לך 'שלום בית'... ב. לפי דקדוק הלשון היה צריך לומר במערבא שאלי, מלשון 'שאלה' ולא במערבא אמרי. ג. בעיקר יש לתמוה לאיזה צורך שאלו אותו 'שאלה' דחופה ונחוצה כזאת... ומה נפקא מינה יש להם, ומפני מה נקבע מעשה זו לדורות בתוך דברי הגמ' הקדושה [ועיין עוד ב'חפץ חיים' (כלל א סק"ג) מה שדן בדברי הגמ' מצד איסור לשון הרע].

אלא כך ביאור הדברים, שאכן לא באו לשאלו כלל איזה שאלה, אלא אמרו לו עצה טובה, וכהדרכה ישרה לכל ימי חייו, דע, שהאומר 'מוצא אני', כלומר, אני מצאתי את השידוך כי פניתי לשדכנים וידעתי כיצד לחפש... וכיו"ב, גם בחכמתי אבנה בית נאמן אזי סופו של דבר שמן השמים אין מסייעים בידו עד של"ע היא תיהפך להיות מר ממות... לעומתו האומר 'מצא' בלא להוסיף 'אני', אלא יודע שמהשמים זימנו לו 'מציאה' כשירה, מובטח לו כי מצא טוב ויבנה ביתו בטוב ובנעימים ויפק רצון מה'.

מעשה היה בראש כולל חשוב אשר החזיק מאה אברכים בכולל, וכשהגיע עת משבר ונתמעטו התרומות לא ידע מהיכן יוכל לשלם לאברכים, נכנס האיש לאחד מגדולי הדור, וסח בפניו את המצב הקשה אליו נקלע הכולל, ואמר שנראה לו כי הוא מוכרח לסגור את שערי ביהמ"ד. השיב לו, אדרבה הכנס עוד עשרים אברכים, וזכות זו של החזקת תורה תעמוד לך להיוושע, שמע לעצתו ואכן נפתחו בפניו שערי הרווחה והרחבה, ומצא נדיבי עם שהסכימו להחזיק את הכולל, וכל כך התרבה ה'שפע' עד שהכניס עוד ועוד אברכים והגיע מניין הלומדים שם לפי שניים - כמאתיים תלמידי חכמים. לימים נכנס שוב לאותו 'גדול' וסיפר לו כי ב"ה התרבו ספסלי דבי מדרשא, וכהיום לומדים מאתיים אברכים, ושאל האם יקבל עוד. השיבו כי חלילה לו מלעשות כזאת כי גם ה'מאתיים' הקיימים עומדים בסכנה פן לא תשיג ידו. נחרד ראש הכולל ושאל את הרב, ילמדנו רבינו 'מה נשתנה', מדוע לפני כשהייתי במצב קשה הורה לי הרב להכניס עוד, ואילו עתה כשב"ה המצב יציב וקיים אזי הינכם אומרים שאף הם ב'סכנה'. השיב לו, בפעם הקודמת הרגשת בעצמך שאין בידך 'כח' להחזיק את הכולל, וידעת כי רק הקב"ה הוא עוזר ומושיע ומגן, לכן ידעתי שקרובה ישועתך לבוא, והנך יכול לקבל אברכים בשופי, אבל עתה שזרחה עליך שמש

לפנות ערב - אלול כזמן הכנה לקראת ראש השנה

בפרשתן (כג יב), 'והיה לפנות ערב ירחץ במים וכבוא השמש יבוא אל תוך המחנה, דרוש דרש הגה"ק הנודע היהודה זי"ע (דרושי הצ"ח דרוש א אות ו-ח), בהקדומו את דברי ה'כלבו' (והוא מפורש בזה"ק ח"ג ערה). שבאשר יבוא השמן להשטין ולקטרג על בני ישראל ביום הדין, אומר לו הקב"ה לך נא והבא 'עדים' נאמנים אשר יעידו בצדקת דברך, מיד הולך השמן אל השמש והירח ומבקשם לבא להעיד לפני בית דין של מעלה, והנה, השמש שומעת לו ובאה להעיד, אך הירח אינו רוצה לספר בגנותן של ישראל, לכן מתכסה באותה שעה כמו שנאמר (תהלים פא ד) 'בכסה ליום חגנו', וממילא נשארת השמש לחוד, ועד אחד אין עדותו עדות, עד כאן דברי ה'כלבו'. מוסיף עליהם הצ"ח, שהנה אמרו (קידושין סו:) שהגם שעד אחד אינו נאמן מכל מקום אין זה אלא בשאר עדויות, אבל על מומין

שבגופו נאמן גם היחיד, והרי החטא נחשב לאדם כ'מומין בגופו', וכגון, מי שנכשל בראיית מראות אסורות רח"ל הריהו נחשב כ'עיוור', כמו כן, השומע דברי איסור נחשב כ'חרש', ומעתה מה נעשה ב'יום פקודה', והרי עד אחד נאמן במומין שבגופו, וממילא יש בידי השמן להעיד אף בעדות היחידה של השמש.

אך העצה היעוצה היא רק והיה לפנות ערב בפנות השנה, ירחץ האדם במים - בדמעות, את נפשו רוחו ונשמתו, וינקה אותם מכל סיג ופגם, וממילא יסורו מאתו כל המומים שבגופו, וזוה כבוא השמש להעיד לבדו כנגד בני ישראל, לא יקבלו את עדותו, ובני ישראל יזכו לבוא אל תוך המחנה שכינה, ויצאו זכאים בדין¹.

בפרשתן (כא י), 'כי תצא למלחמה על אויבך', כתב הרה"ק ה'אמרי אלימלך' מגראדז'יסק זי"ע

ההצלחה ונכנס בך הרגשה ומחשבה שהינך 'מוצלח'... וכוחי ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה... א"כ, כל הכולל בסכנת קיום...

ה. ודע כי אחד מדרכי ה'רחיצה' נעשית על ידי עסק התורה, על כן יוסיף בימים הללו בעסק התורה ככל האפשר. הנה כתיב בפרשתן (כג יב), 'והיה לפנות ערב ירחץ במים וכבא השמש יבוא אל תוך המחנה'. ביאר הרה"ק ה'כנסת יחזקאל' זי"ע מראדומסק, שבא הכתוב לרמוז למי שרוצה לשוב בתשובה ו'לפנות' את העבירות הנדמים 'לערב' וחושך, עצתו היא וירחץ במים - אין מים אלא תורה (תענית ז), כלומר להוסיף חיילים ולהגביר בלימוד התורה, והתורה היא ה'רוחצת' אותו ומטהרת אותו מכל דופי.

צא ולמד על כוחה של תורה לכפר כל דבר פשע מאותם דברים נשגבים שכתב הרה"ק ה'ברית אברם' מזאלאז'יץ זי"ע על האמור בפרשתן (כא כב) 'וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת ותלית אותו על עץ', שכוונת הכתוב הוא למי 'שעבר עבירות גדולות כל כך, עד שאפשר שגם אם יעשה תשובה וסיגופים קרובים למיתה אף על פי כן לא יהיה די לו' (עיי"ש עוד), אך מה יעשה האדם ויתכפר לו, על כך נאמר ותלית אותו על עץ, שיעסוק בתורה הנקראת 'עץ' [וכדאיתא בגמ' (ברכות לב:) לדרוש כן ממה שנאמר (משלי ג יח) 'עץ חיים היא למחזיקים בה'], ובכח התורה לכפר גם על העוונות החמורים ביותר שאפילו סיגופים קרובים למיתה אינם מועילים.

הנה הביא ה'משנה ברורה' (תקפ"ה סק"ג) לבאר טעם המנהג שתוקעין בשופר בראש השנה אצל ה'בימה', כי שם קוראים בתורה, כדי שזכות התורה תגן עלינו לעלות זכרוננו לפניו לטובה. והמשכיל יבין מעצמו עד כמה צריך להרבות בלימוד התורה כהכנה לקראת ראש השנה בכדי שתגן עליו זכות התורה, ויוכל לבקש באמת 'תורה הקדושה התחנני בבקשה' (סליחות לצום גדליה)...

ו. סיפר הגה"צ רבי יעקב מאיר שעכטער שליט"א, כי כאשר רצה להיכנס ללמוד בשנות בחרותו בשיבת 'בית אברהם' הלך להיבחן אצל ראש הישיבה באותם הימים ה"ה הרה"ק ה'נתיבות שלום' זי"ע, ותיכף בכניסתו אל חדרו של רה"י שאלו הנתיבות שלום איזה 'תוספות' אתה בקי בו ביותר מכל הדפים אשר הכנת עצמך להיבחן עליהם, השיב לו הרי"מ מה שהשיב, אמר לו הנת"ש, עתה לך ללמוד ולחזור את ה'תוספות' הלזה במשך חצי שעה, ולאחר מכן שוב לכאן ואבחן אותך עליו. ואומר הרי"מ שליט"א, כי עד לאותה שעה סבר כי תכלית ה'מבחן' הוא לבדוק האם הנבחן יודע אם לאו, ו'לתפוס' אותו בכשלונו... אך אז למד דרך חדשה, כי אדרבה מעמיידים אותו במבחן מאחר שרוצים בהצלחתו, ורוצים להראות לו שאכן הוא יודע היטב... והרגשה זו רוממה את רוחו והחייתה אותו ונתנה לו כוחות לעלות ולהתעלות, כי הרגיש כיצד הרב חפץ בהצלחתו.

(כי תצא ד"ה א"י הכתוב) שכאן למדנו כי מעלה יתירה אשר יבואו בני אלוקים להתייצב ולריב ריב על בני יש לו למתחיל את עבודת הקודש כבר בחודש אלול, אדם, והנה ודאי בר"ה יום המלחמה לא שייך לומר וז"ל. דקאי על מלחמת האדם ביום ר"ה - יום הדין, ש'תצא' למלחמה כי אז הוא בעומק המלחמה כנ"ל,

ולדין ייאמר, הנה מתקרב ובא יום הדין וה'ספרים נפתחים', ומעמידים כל אחד ואחד ל'מבחן' על כל מעשיו במשך השנה שחלפה, עלינו לדעת היטב היטב, אין הקב"ה מעמיד אותנו במבחן מחמת שהוא רוצה לתפוס אותנו כשלוננו, אלא אדרבה, הקב"ה חפץ שנצא זכאים בדין, וכמו שכבר הבאנו מה שאמר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע שחודש אלול הוא מתנה טובה לבני ישראל, כי מחמת שאבינו אב הרחמן רוצה בטובתנו על כן נתן לנו מתנה גדולה - זמן שנוכל להתכונן כדבעי, 'לחזור' על מה שאנו יודעים כלומר ריבוי מעשים טובים ותפילות וזמן 'לחזור' בתשובה על המעשים שאינם טובים.

ז. סיפר הגה"צ רצ"מ זילבערבערג שליט"א ששמע מיהודי זקן ששמע מיהודי בא בימים שהיה אצל הרה"ק משינאווא זי"ע, בהיותו בחדרו של הרה"ק עמד אצלו יהודי שהמתין שנים רבות לזש"ק (הזקן היה ב'תור' אחרי אותו איש), הלה בכה מאד לפני הרה"ק שיפעל עבורו דבר ישועה ורחמים, השינאווער נכנס למצב של 'דבקות' והיה נראה כמתנמנם, משעבר זמן ארוך והרבי עדיין לא התעורר, החליט היהודי שהיה עייף מאד מטורח הדרך לתת מעט תנומות לעפעפיו, על כן הלך לצד החדר ונרדם. הרבי התעורר ופקח את עיניו ומיד בירך 'השנה תיפקד בבן זכר, מזל טוב', אלא שבאותה שעה עמד אותו הזקן למול הרבי - אחרי שהראשון שביקש את ה'רחמים' פרש לצד החדר לתת תנומה לעפעפיו. וכך הוה לתקופת השנה נולד לאותו זקן בן בריא ושלם... אלא שלבינתיים לשמע הרעש התעורר הראשון, והבין את אשר לפניו - הרבי האציל את ברכתו על איש אחר, יהודי זקן, והוא נשאר 'קרח' מכאן ומכאן, בצר לו פנה אל הרבי ובכה, כי הוא זה שעורר את רחמי הרבי - אני נתתי את הקוויטל, נענה הרבי את הנעשה אין להשיב, מן השמים ירד שפע אלא שהלה כבר זכה בה.

ללמדנו חכמה בינה ודעת, כי לפעמים יש 'הזדמנות' שאסור להפסידה בידיים, רוצים לברכך בשפע ברכה, למעלה מדרך הטבע, אנא אל תפסיד הכל בעד תנומות ושינה... כן בחודש אלול, הקב"ה כביכול מכריז, רצוני לתת לכם שנה טובה ומתוקה, בבני חיי ומזוני, ולכן תוקעים בשופר, לעורר את הישנים, אנא אל תתנו כעת תנומה לעצמכם, היו נכונים, עורו ישנים והכינו עצמכם כדבעי, וקבלו את השפע הגדול.

וכך המשיל 'המגיד מדובנא', 'מעשה' בבעל חנות אשר הרוויח בכל יום הון רב, ומדי יום ביומו בעת נעילת החנות היה שולח נער עם כספו אשר הרוויח להפקידו בבנק, ויהי כראות 'גנב העיר' שנער זה עובר ברחובה של עיר בכל יום בשעה קבועה עם צרור הכסף הגדול, שם עיניו להשיב את הכסף אליו, אך לא היה יכול לשדדו מהנער כיון שבאותה שעה שהילך עם הממון בידו היה רחוב העיר מלא באנשים, והיאך יגנבהו לעיני כל הקהל, אמנם 'גנב העיר' אינו מתייאש, וחישוב עד שמצא תחבולות היאך יבוא כל הכסף אל ידיו, וממחשבה למעשה, ברחוב ההוא היה יושב חייט מומחה התופר בגדי שרד לשרים ורוזנים, באחד הימים נכנס הגנב אל החייט ואמר לו, הנני שלוחו של פלוני מעשירי העיר, אשר שלחני להזמין בעבורו חליפה ברוב פאר והדר כראוי לעשיר שכמותו, אמר החייט, אכן אצלי הוא המקום הנכון לכך, אך יואיל כבוד העשיר לבוא הנה שאוכל למדוד את מידת החליפה, אמר לו ה'שליח', אדוני עסוק עד מאד ואין עיתותיו בידו לבוא הנה, לכך ביקש ממני, שאחפש ברחוב העיר אדם השווה למידות גופו ועליו נמדוד את החליפה, וכך יצאו שניהם להמתין ברחובה של עיר לאדם התואם במידותיו לעשיר... ויהי כאשר עבר נער זה והממון בידיו, אמר הגנב לחייט מידות נער זה מתאימות למידות אדוני, קרא החייט לנער ואמר לו, האם תוכל לגמול עמי חסד ולמדוד חליפה זו, והנער הסכים, נכנס לחנותו של החייט ופשט את חליפתו שלו ואף הוריד מידו את אמתחת המעות בכדי למדוד את החליפה החדשה, באותו רגע תפס הגנב את אמתחת המעות וברח עמה, הנער שרצה לרדוף אחריו, נעצר על ידי החייט שתפסו בשתי ידיו בזעקו, אין אתה יוצא מכאן כשהנך לבוש בחליפה שלי... וכך עלה בידו של הגנב להוציא ממנו את כל המעות. ואמר המגיד מדובנא שלכך אנו דומים, שבחודש אלול יש בידינו 'אמתחת מעות' פי כמה וכמה מאשר אנו משערים, ובכוחנו לפעול לעצמנו כתיבה וחימה טובה לשנה הבאה עלינו לטובה, לשוב ולהתקרב אל השי"ת, לעלות ולהתעלות ברוחניות ובגשמיות, אי לכך בא היצר, זה 'הגנב הגדול', מלביש עלינו 'חליפותיו', לא רק על גופנו, כי אם ובעיקר על מוחנו וליבנו, כל אחד כפי מידותיו ושטיותיו, וכך מסיח הוא את דעתנו ומאבד אוצר יקר זה מידינו, עד שכאשר נפקח

לרמו בדברי חז"ל (ע"ז ג.) 'מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת', כי חודש אלול - חודש השישי למנין החדשים (המתחילים בניסן) הוא כנגד יום השישי - ערב שבת, ואכן מי שטרח והכין עצמו בערב שבת - חודש אלול, לקראת חודש תשרי הוא חודש השביעי (שהוא כנגד יום השביעי שב"ק), הוא יאכל בשבת - בחודש השביעי, כשייגמר דינו לטובה ולברכה לשנת גאולה וישועה.

הוסיף הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (נצבים ד"ה הכל) וז"ל. 'הכל הולך אחר החתום' - אלול הוא בחי' ערב שבת ותשרי בחי' שבת, וכמו שאמרו רבוה"ק זי"ע שכל ההשפעה היורדת מש"ק לימי החול הוא ע"י 'תוספת שבת', מה שאיש יהודי מוסיף מחול אל הקודש - כי קדושת שבת עצמה גבוהה מאוד, כמו"כ ההשפעה והברכה לכל ימות השנה הוא ממה שמוסיף בתשובה ומעש"ט מאלול על תשרי"ט.

אלא עליו לצאת למלחמה עוד קודם יום הדין - יום המלחמה, להעריך מלחמה וקרב ע"י תשובה ותפלה וצדקה וזוהי יצאה במלחמה וזוהי ביום הדין. וזהו 'כי תצא למלחמה' מורה על יציאתו קודם בא המלחמה, בחודש אלול ימי הרצון האלה וכו', אז מבטיחו הכתוב 'ונתנו ה' אלוך בידך', היינו שיתן לך המקום ב"ה את נצחון המלחמה ביום הדין, ושיהי' בידך ורשותך להטות הרחמים והדין כל אחד למקום הראוי לה ברצונך, אכ"ר.

וכבר כתב רבינו ה'מאירי' ב'חיבור התשובה' (מאמר ב פרק א) על הפסוק (ישעי' נה ו) 'דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב', וז"ל, ובדרש אמרו ז"ל, על ענין היותו קרוב, שראוי לכל אדם להשתדל קודם ראש השנה בהפצת תפלות"י, כדי שיכנס בראש השנה במהרה הלב.

כלל הדברים הוא כמו שאמרו הצדיקים (ע"י משמיע שלום להרה"ק רבי שמעון מאמשינוב זי"ע - אלול, ועוד)

עינינו לראות את 'הגניבה' יזעק הוא לעברנו, אין בידך לברוח, כיון שהנך לבוש בחליפה שלי... והנה זאת ברור ומוסכם שבאם היו לוחשים מתחילה באזני הנער, היזהר והישמר מפני אותו נוכל, כל מאוויו הם לשדוד את מעותיך, ודאי שהיה הנער משליך את החליפה מעליו ושומר על צרור הכסף כעל בבת עינו, ולדידן, זהו קול השופר שתוקעים בחודש אלול לעורר אותנו ולצעוק אלינו בקול גדול, עורר ישנים משנתכם, הזהרו והשמרו ממעללי היצר הרע הבורע בכם ורוצה לגנוב מידכם את כל החודש הנעלה הזה, ואת כל השנה הבאה לטובה התלויה בחודש זה, השליכו מעמכם את כל הטרדות והתחזקו בעבודת הבורא יתעלה.

ח. מן העניין להביא מה שכתב הגה"ק רבי שלמה קלוגער זי"ע (תהילות ישראל על תהילים מב) וז"ל, עיקר תפלת חודש אלול שיזמין הקב"ה לנו מקור דמעה שנוכל להתפלל בר"ה וביה"כ בבכי ודמעות שליש, עכ"ל, ומבאר טעמא דמילתא שהרי 'שערי דמעות לא ננעלו' (ברכות לב:), ואם ברצוננו לפעול לנו שנה טובה ומתוקה בתפילותינו בר"ה ויה"כ על ידי שיעלו התפילות לשמי מרומים ויתקבלו שם באהבה וברצון לפני מלך שומע תפילה - מוכרחים אנו להתפלל בבכי ובדמעות שליש.

ובזה מבאר מה שנאמר (תהילים מב ד) 'היתה לי דמעותי לחם ולילה', שכשם שצריך להתפלל על ה'לחם' והפרנסה יומם ולילה כך היתה לי תפילתי בימים אלו (עיי"ש שמבאר כל המזמור על ענייני ר"ה) אודות 'דמעותי' - 'שיתן הקב"ה לנו לב בשר'.

מִן הַבָּאָר

אומרים בשם הרה"ק רבי מרדכי מנאדבורנא זי"ע כי עיקר הדין בראש השנה הוא אודות התפילות בחודש אלול, כמה התפלל והיאך התפלל והאם הרבה באמירת מזמורי תהילים, ובזה ביאר הא דאיתא בגמ' (ר"ה יח.) 'בר"ה כל באי העולם עוברים לפניו כבני מרון, מאי כבני מרון הכא תרגימו כבני אמרנא (כבשים למעשר) וכו', רב יהודה אמר שמואל כחיילות של בית דוד, ש'אמרנא' מרמז על לשון 'אמירה', והיינו שכל באי עולם עוברים לפניו לדין כמה התפללו, ואילו רב יהודה אמר בשם שמואל כחיילות של בית דוד דהיינו מזמורי תהילות דוד בן ישי, שהם ה'חיילים' וכלי הזיין של בני ישראל ושל בית דוד, וע"ז גופא המשפט אודות ה'חיילות' ואמירת התהילים. בין כך ובין כך, למדנו אודות ריבוי התפילה בחודש אלול.

ט. עוד אמר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (נצבים ד"ה דתשרי) בלשון הזמר 'אזמר בשבחין' (לליל שב"ק) יהא רעוא - יה"ר מלפניך אבינו שבשמים, קמיה דתשרי - שעוד בטרם יבוא חודש תשרי על עמיה - יעוררו עצמם עם בני ישראל,

וביאר הרה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע (עין הדעת ד"ה או ירמון) וז"ל, ועיקר התשובה הזו להיותה מקובלת תהי' בחודש אלול' הנקרא 'ירח ימים' הנוראים כי אז תפלתך נשמעת וכו'.

ומפורש כתב ה'גר"א' (אדרת אליהו פר' כי תשא, פל"ג ז) על הכתוב בפר' עקב (ט כה) 'ואתנפל לפני

קראוהו בהיותו קרוב - קבלת התפילות בימים אלו בפרשתן (כא יג), 'ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים'. פסוקים הללו נדרשו בזוה"ק (זו"ה עב). לעניין התשובה, וכך פירשו שם, 'ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים, דא היא ירחא דאלול דביה סליק משה למורא למבעי רחמין קמי קב"ה' (זהו חודש אלול, שבו עלה משה רבינו על ההר לבקש רחמים מלפני הקב"ה).

ואז דיתענג לשמיה במתיקין ודובשין - ירגיש מתיקות בעבודתו יתב"ש, ויזכה להשפעות טובות בבני חיי ומזוני רוויחי. י. וכבר הבאנו מה דאיתא מהאריז"ל (שעה"פ שה"ש) על הפסוק 'אני לדודי ודודי לי', וז"ל. ר"ת אלול, לרמז כי בחדש אלול הקב"ה מתרצה עם ישראל, ונעשה דוד להם לקרבם בתשובה, והוא קרוב לקוראיו בחדש זה.

שמעו נא למעשה שהיה שגור בפי גאב"ד ירושלים הגה"צ רבי יצחק טוביה ווייס זצ"ל בבואו להמחיש כוחם של ימי אלול בהם 'מלך בשדה', בימי ילדותו היה דר בעיירה הסמוכה לפרעשבורג (במרחק 4 ק"מ), וכשנכנסו הרשעים (הגרמנים) ימ"ש לעיירתם לא ידע 'ראש הקהל' דשם מה עליו לעשות, מתוך חסרון ידיעה האם הרשעים פניהם לשלום או להיפך - כי באותם הימים לא הייתה כלל 'תקשורת' בין עיר לעיר, ולא ידעו בני עיר הקטנה מה נעשה בעיר הגדולה. מיהר ראש הקהל לשלוח את הנער 'טוביה' שיחיש פעמיו לעבר העיר הגדולה פרעשבורג וישאל את פי ראש הקהל דשם מה עליו לעשות בזו השעה, משהגיע אמר לו ראש הקהל ששייב למשלחיו כי המצב בכי רע ולרחמים מרובים הם זקוקים, והוסיף לומר לו הנה מלך אנגליה (ענגלאנד) עתיד לשלוח הנה רכבת בת אלף מקומות להציל על ידה את ילדי בני ישראל, ואף שלא אדע את מי להעדיף על פני מי, מ"מ משבאת הנה ומצאת חן בעיני אעניק לך כרטיס (טיקט) לנסיעה באותה רכבת, הנער מיהר לעירו מסר את השליחות לראש הקהל, משם מיהר לבית אביו ואמו שארזו במהרה את מטלטליו ונפרדו ממנו בלב כבד ובוכה (אז ציוותה אותו אמו - זכור תמיד בכל אשר תפנה כי יהודי אתה), ואכן, בעזהשי"ת מצא את עצמו כעבור זמן קצר באנגליה יחד עם אלף ילדים ניצולי מלחמה...

כעבור כמה שבועות נכנס רצון בלב המלך לחזות במו עיניו את מעשה ההצלה שנעשה על ידו - לראות את אלף הילדים הניצולים בזכותו, ושלח לומר כי הוא עתיד לבקדם ביום פלוני. בהגיע היום המיועד העמידו את כל הילדים ברחבת העיר בשני שורות, המלך הופיע ברוב הדרו ובהתרגשות גדולה עבר במרכבתו בין שני השורות, לפתע קפץ אחד הילדים - שהיה בעל רוח ונפש, לתוככי המרכבה ברצונו לדבר עם המלך, מיד עטו עליו שומרי המלך ומשרתיו בכדי לסלקו ולהשליכו מעל המרכבה, אך המלך שראה כל זאת רצה לשמוע מה יש בפי הנער, וציווה על משרתיו להניח לו. פתח הילד בדברי שיר ושבחה על טובו של המלך שהשכיל לפעול פעולת טוב כזאת להציל נפשות רבות כל כך, אבל, הוסיף הילד - כאב לבי על שאין חסדו של המלך חסד והטבה בשלימות, ולא מצאה נפשי מנוח כל עוד שהנני דואג וחרד יומם ולילה לגורל הורי ובני משפחתי... כאשר אינני יודע מה נעשה עמם. שאל המלך את הילד למקום מגורי אביו ואמו ופטרו לשלום, ואכן, תוך שבועיים הוציא המלך את אביו ואמו וכל משפחתו מגיא צלמות, ע"כ המעשה.

והוסיף הגר"ט דבר נפלא ונורא. הבה נחשב, כיצד היה נראה 'מעשה' זה כשהמלך שוהה בארמונו הגדול, וכי היה ביד הנער להתקרב אל המלך, מה גם לדבר עמו, והרי ממרחק מרחקים כבר עומדים שומרי המלך להרחיק כל מי שאינו 'קרוי' אל המלך... כיצד אכן היה בידי הנער לבוא אל המלך ולהתחנן לפניו - כי אז היה בהמצאו... מלך בשדה... והיה לו רגשי 'קרבה' ואהבה אליהם, אף אנו, כאשר המלך נמצא עמנו והוא כביכול קרוב אלינו, ואז יש אפילו בידי הקטן לגשת אליו ולפעול דברים למעלה מדרך טבעו של עולם.

עוד יש ללמוד מכאן, עוז ותעצומות של הנער, שהרי תשע מאות ותשעים ותשעה מהנערים שהיו שם לא עשו כמותו, ולא העיזו לבקש על בני משפחתם, ורק נער זה לא איבד את שעת הכושר, ראו נא מה השיג בזכות זה... אף אנו אם נשכיל עשות כמוהו, כאשר אנו עומדים עתה קרובים אל המלך בהיות קרוב לא נפסיד שעת הכושר הלז ונפעל גדולות ונצורות לטוב לנו.

וביר האדם לבקש רחמים ותחנונים מלפני המקום שיתחפך כביכול מנוקבא - בחינת דין, לדוכרא שהוא כולו השפעת רחמים".

באלו הימים - ימי ההכנה לקראת יום הדין הגדול -
יום בו 'תחתוך קצבה לכל בריותך', מן היושר לכל 'בר דעת' לדעת כי תחת היגיעה והעבודה הקשה על הפרנסה - 'על המחיה ועל הכלכלה' במשך ימות השנה שכאמור ממילא איננה מועלת במאומה, עדיף לו להזיע ולהתייגע בזה החודש ב'ספר התהלים' ובתפילות, ובזה יקצור 'רווחים' נאים וגדולים למשך כל

ה' ארבעים יום', והיינו בימים שבין ר"ח אלול ליוהכ"פ, שבאותם ארבעים יום לא עשה כלום אלא התנפל עליהם (והתפלל לפני ה' בעדם), ע"כ נתקנו אלו המ' יום לתפילה ולתחנונים", וביזה"כ נתרצה השי"ת להם.

ה'שער המלך' (שער א פ"ה) מבאר עפ"י דברי חז"ל (ברכות ס.) שב'ארבעים ימי יצירת הולד' יכולים אביו ואמו להתפלל שיהא הולד זכר, כי אז עדיין בידו להפוך (בתפילתו) את הולד מנקבה לזכר, ובדומה להם הם 'ארבעים יום' שמתחילת אלול עד לאחר יום הכיפורים, כי הם ימי 'יצירת הולד' של השנה הבעל"ט.

יא. ויש ללמוד מכאן על צורת התפילות בימים אלו שצריכים להיות בבחי' ואתנפל, כמי שיודע שרק המלך יכול להצילו והרי הוא נופל לרגליו בתחנונים מקירות ליבו ובכל כוחו...

יב. המשיל המגיד מדובנא בענין ההכנה באלול לקראת ר"ה, מעשה בחנווני שערך חשבון מדוקדק על כל הוצאותיו והכנסותיו ונתברר לו לצערו הרב כי ההוצאה יתירה על ההכנסה ונראה שהוא עומד לפשוט את הרגל בקרוב מרוב החובות, בצר לו החליט לילך אל גביר העיר ולבקש ממנו הלוואה גדולה של כמה אלפי דינר בתשלומים נוחים בכדי שיוכל להמשיך להחזיק את החנות, ואכן הלך אל בית הגביר, אך בהגיעו אל הבית עצר אותו המשרת מלהיכנס באומרו שהגביר עסוק עתה מאוד ואי אפשר להפריע לו, על כן ישוב עוד כמה שעות, הסתובב האיש בחצר גינת ביתן הגביר כשכולו נסער חרד ודואג, לאחר כמה שעות שוב דפק על הדלת ושוב מנע אותו המשרת, וחזר האיש להסתובב בחצר אנה ואנה כשאניו מוצא מקום להניח את נפשו. כשיצא הגביר לתפילת מנחה ניגש אליו החנווני וביקש הלוואה כשהוא מבטיח להעמיד לו ערבים הגונים, ומיד נתן לו ככל אשר ביקש. בהגיע העשיר לביהמ"ד פגע בו אחד ואמר לו, אה, אדוני העשיר, בדיוק חיפשתי אותך... הואל נא להלוות לי סכום הגון... השיב לו הגביר שאין ביכולתו עתה להעניק הלוואות. שאלו הלה, יאמר לי מר, מה ביני לבין החנווני שנתת לו במאור פנים, השיב לו הגביר, וכי מה דמיון יש ביניכם, הלה המתין לי שעות רבות וראיתיו מהלך סהרורי בחצר ביתי בלב נרעש ונפחד, וראיתי שאכן חיי אינם חיים והוא זקוק להלוואה הגונה שתעמידנו על רגליו, אולם אתה לא באת אלי ולא המתנת עלי, אלא 'במקרה' פגשתי בי וכבר הינך מבקש הלוואה...

כיוצא בדבר, יש לך אדם המכין עצמו בכל חודש אלול לקראת ראש השנה, מרבה בתשובה ובתחנונים לזכות בדין, וממילא כשמגיעה השעה נכמרים עליו רחמי הקב"ה 'ובדין' שירחמו עליו... אמנם, המעביר את כל החודש בלא כל הכנה ראויה, ובהגיע ראש השנה 'זכר' לבקש רחמים כי בדיוק עכשיו נפגש עם 'המלך'... באלו פנים יפצה פיו בתפילה ובתחנונים...

כה אמר הרה"ק מסאטמאר זי"ע, ידוע היה הבארון ראטשילד בנדיבות לבו ומעות לרוב יצאו מידו לרבבות אלפי בני ישראל, ומטבע הדברים שיחרו רבים לפתחו, והיו האנשים ממתנים זמן רב ב'תור' בפרוזדור ארמונו, עד שהוכנסו לחדרו של הבארון, וכל אחד מגולל את כל 'סיפורו' זה יש לו בן חולה וזה השיא י"ג צאצאים, השלישי מחוסר דירה והרביעי מטופל ב... והיו הענינים מתארכים ללא גבול וקץ, על כן נענה הבארון, מהיום והלאה יתחיל כל אחד את דרשתו בעודו ממתין בתור, ובבואו לחדר הפנימי יגיד לפני את ה'שורה התחתונה' כמה הסכום לתשלום... ותו לא מיד.

כיו"ב לדידן, אין מן הראוי לבוא אל החדר הפנימי (כביכול) בראש השנה ורק אז לומר את כל ה'דרשה', אלא בחודש הרחמים והסליחות כבר יתחיל לערוך את הכנותיו כדי שיוכל להכנס כראוי אל הקודש, וכבר אז יפרט ויתפלל על צרכיו, ובזה יוכל ביום ר"ה לומר את ה'שורה התחתונה' ולקבלה באהבה וחיבה במלוא חפניים טובה וברכה. יג. הגאון בעל שבט הלוי זצ"ל היה אומר לתלמידי ישיבתו בחודש אלול, מעשה שפעם נכנס הרה"ק ה'דברי חיים' זי"ע לביהמ"ד והימים ימי חודש אלול, ומצא שקהל יושב והוגה בתורה בהתמדה גדולה, נענה הדב"ח, וכי אלו מעשיכם בחודש אלול, בחודש אלול יש לעסוק באמירת תהלים... ואכן, הכל סגרו הגמרות ופתחו תהלים'ס... אחר

זמן נכנס הדב"ח ומצא שכולם אומרים תהלים, נענה ואמר להם, וכי כך מתנהגים בחודש אלול, תורה מה תהא עליה, עסקו בתורה ותזכו בדין...

ולכאורה י"ל, שרצה לומר להם שבחודש זה יש לעסוק בכל דבר טוב, מזה ומזה אל תנח ידיך. וביתר עומק אפשר לומר, שרצה שיהיו עסוקים בימים האלו הן בתורה והן בתפילה, אבל בד בבד אבה שלא ירגישו 'שלום עלי נפשי' - עשיתי ככל הנדרש ממני בחודש אלול, אלא שבכל עת יחשבו אולי עדיין לא עשיתי מספיק למלא חובתי בחודש גדול זה.

ואכן נהגו ישראל עם קדושים להרבות באמירת תהלים המסוגלים ביותר באלו הימים. וכך אמר הרה"ק הרש"ב מליובאוויטש זי"ע (למשמשו כאשר שלחו לקנות עבורו ספר תהלים) **דער סאזאן פון חודש אלול איז דער תהלים** (ה'עונה' של חודש אלול הוא ספר תהלים).

הא לך לשון 'שער המלך' (שער הראשון פ"ב) הנה ראיתי בכמה מקומות מאז ומקדם, גם אבותי סיפרו לי המנהג הזה הנכון היפה, מראש חודש אלול עד יום הכיפורים, תיכף אחר התפילה לומר ספר תהלים בקול בכי ונעימה, האחד היודע לזמר ולדבר יעמוד לפני התיבה, וכל העם עונים אחריו. אמרתי גם כן לעשות הטוב והישר הזה למנהג בעירנו, כי העיקר בחודש זה להכרית ולהבריח המסטינים הנאספים על חג האסיף לאסוף אותנו ח"ו, לכן אנו באים בחודש הזה, שהוא יוסף להוסיף, ומאן דיוסיף מוסיף, ולא יאסף, ואין לך דבר שעומד בפני המקטרגים כמו ספר תהלים הנקראים 'מזמורים', שבהם יכול לזמר ולהכרית כל הקוצים והחוחים הסובבים את השושנה העליונה, ומחמת שאנו צריכים דווקא בזה החודש לבער הקוצים, ידרוש על קוץ 'תהלים תהלים' בכוונה ובבכיה, לאמר התפילה שאחר כל הספר, ושלא יהיו פחות מעשרה שיאמרו השלש עשרה מידות בסוף יהי רצון. ובאם יש איזה מקום ועיר שלא יודעים המנהג הטוב הזה, ראוי להודיעם שלא ימושו מן ספר התהלים בכל יום מחודש הזה, ויהא חשוב כאילו עסקו בנגעים ואהלות, וזכות דוד המלך ע"ה יעמוד להם להוציא כאור משפטם לחיים ולשלום.

כתב הגה"ק רבי חיים פאלאג'י זי"ע (הובא באבות הראש מבנו של הגר"ח פאלאג'י, חלק נפש יתירה אות קפג) שג' זמנים מסוגלים ללמוד בספר תהלים - ואלו הם, בשבת קודש, ובימים טובים, בראשי חדשים, ולמעלה מהם בימי חודש אלול. והוא היה נותן בהם סימנים, כי פתח בפרק ראשון באשרי שהוא ר"ת אלול שבת ראש חודש יום טוב, ולכן אמרו בגמרא (ברכות י.) 'כל פרשה שהייתה חביבה על דוד פתח בה באשרי וסיים בה באשרי'.

המהר"ם שפירא מלובלין זצוק"ל שלח פעם בחודש אלול מכתב אל הרה"ג ר' דוד הלחמי זצ"ל (שהיה הגבאי בשיבת חכמי לובלין), שיורה לכל בני הישיבה, שמלבד עשרת פרקי תהלים שאומרים בחודש אלול בכל יום כמובא בפוסקים, יוסיפו לומר בכל יום ויום בחודש אלול את פרק קי"ט אשר כולו בקשות על רוחניות, תורה וקרבנות ה', וזהו כוונת הזמן של חודש אלול להתקרב אל ה' (ועלינו להשתדל לומר לכל הפחות פעם אחת בשבוע פרק זה).

ומעניין לעניין באותו עניין, התקינו הקדמונים לומר בכל יום את המזמור 'לדוד ה' אורי וישעי', וכתב ב'סידור האר"י - סידור ר' שבת' (סדר כוונת ר"ח אלול) וז"ל. כל האומר מזמור כ"ז 'לדוד ה' אורי וישעי' וכו' מר"ח אלול עד אחר שמחת תורה ערב ובוקר דבר יום ביומו אזי הוא מובטח שמוציא שנותיו בטוב ויערב לו, ואפילו גזירה רעה כתובה על האדם מן השמים יכול לבטל, ומעביר מעליו כל המקטרגים ושטנים ומארי תריסין ומבטל מעליו כל גזירות קשות ורעות ויוצא בדימוס זכאין בדין, ועי"ז יכניע כל המקטרגים. כי מר"ח נפתחו י"ג מקורות מ"ג מכילין דרחמי והם מתגלין ומאירין למטה... ועי"י אמירה זו אנו פועלין ומבטלין מעלינו הבי"ד של מעלה ומארי תריסין ומקטריגין - שאין להם רשות לקרב כלל לדון אותנו, אלא 'מלפניך' משפטינו יצא ואז יוצאין אנחנו זכאין בדין.

ובכמה קהילות נהגו לומר בכל יום בחודש אלול את פרק קמ"ג לפי שכתוב שם 'אל תבא במשפט את עבדך', וכמו כן יש אומרים פרק נ"א שהוא 'מזמור התשובה' (כלשונו של רבינו יונה בספר שערי תשובה שער הראשון אות לג). ובכלל, יש קהילות הנוהגים לומר כל ספר התהלים בכל שבת קודש מימי אלול, ונהרא נהרא ופשטיה, זה הכלל חלילה לו לאדם לבטל את הזמן בשינה ותרדימה, אדרבה, יקום נא, ויזעק אל ה' אלוקיו - כל חד וחד לפני מנהגו וירווח לו. סיפר אחד מנכדי הגאון הגדול רבי ישראל יעקב פישער זצ"ל, זכיתי ללמוד בכל לילה 'חברותא' עם זקני הגדול, באחד השנים בלילה שלפני ת"ב נאספו בבית זקני רבים מבני ישראל שרצו לשאול את חו"ד האם הם חייבים לצום או שמוטל עליהם לאכול - מחמת חלים או שאר ענינים, כל אחד ואחד בדידה. הרבנית נכנסה אל הרב וביקשתו ש'ישחרר' את הציבור, נענה הרב, זאל'ן זיי אריין קומען (יכנסו השואלים הנה), הרבנית נתנה להם להכנס, וכל אחד עבר בסך, הרב שמע את שאלתו ונענה 'מעג'סט עסן' (מותר לך לאכול), וכן ענה כמעט לכל השואלים (כמובן

השנה הבעל"ט י". ולא רק ב'פרנסה' הדברים אמורים, אלא בכל ענין וענין, פי כמה וכמה יפעל האדם אשר ישקיע כל מרצו כוחו ואונו בתפילות כראוי בימים אלו ויחסוך מעצמו מירחות ויגיעות יתירות במשך כל השנה הבעל"ט י".

ובערת הרע מקרבך - תחילת התשובה בעשיית גדרים וסייגים בפרשתן (כג יד), 'ויתד תהיה לך על אָנְךָ והיה בשבתך חוץ וחפרתה בה ושבת וכסית את צאתך', ומבאר הרה"ק ה'כנסת יחזקאל' מראדומסק זי"ע על דרך הרמז, כשהוא מקדים להביא הא דאיתא בגמ' (יבמות כא.) 'רמז לשניות מן התורה מניין וכו', רב יהודה אמר מהכא (קהלת יב ט) ואזן וחקר תקן משלים הרבה, ואמר עולא אמר ר' אלעזר קודם שבא שלמה היתה תורה דומה לכפיפה שאין לה אונים עד שבא שלמה ועשה לה אונים, והרי שגדרים וסייגים המרחיקים את האדם מן העבירה נקראים 'אונים', ורק על ידם משתמרת

התורה. 'והנה הראשית מהתשובה [ר"ל, תחילת התשובה] הוא שיעשה גדרים לעצמו ועל ידי זה יהיה דבוק בהקדושה'. מעתה יש לפרש בלישנא דקרא, שבאה התורה לומר שיקבל על עצמו גדרים וסייגים ולא יזוז מהם^{טז}, אלא יהיו כיתד תקוע בחזקה בל תימוט^{יז}, וזהו שאמר ויתד תהיה לך על אָנְךָ, שאותם 'אונים' אלו הגדרים יהיה קבועים כמו 'יתד'. וממשיך הכתוב להודיע גודל כוחם של אותם גדרים וסייגים, עד שאף והיה בשבתך חוץ - אף אם הרבה לפגום ולהרשיע רח"ל עד שאומרים לו 'צא' ותשב בחוץ (ע"ד הנאמר במסכת שבת פב: 'צא תאמר לו') אך מכל מקום מכח אותם הגדרים שקיבל על עצמו לשוב בתשובה אזי וחפרתה בה וכסית את צאתך - שתזכה 'לכסות' ולהעלים את צאתך - מה שהיית 'בחוץ'.

והדרכה נמרצה בעניין זה כתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (ד"ה כי תבנה, תקנ"ט) בלשון הכתוב בפרשתן

שמדובר היה מחולים וכיו"ב), מאחר שיצאו ונגמרה 'קבלת הקהל' אבה הרב לחזור לתלמודו, אך אני לא עצרתי בעצמי - אחר שראיתי שאמר לכולם 'מותר'... לכן שאלתיו, זיידע - וואס טאר מען נישט - מה אסור... ענה זקני בשניות לשון - בטל'נען די צייט (לבטל את הזמן) זה אסור מכל וכל.

יד. אחד מחסידי הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (שהיה נכנס אליו בכל עת מצא להתייעץ עמו בענייני עסקיו) נכנס אליו פעם בחודש אלול לשאול אותו בענין עסק שהוצע לו, ענהו ה'שפת אמת', הנה בכל השנה מדבר אני אתך מעסקים ('ביזנעס'), בחודש זה העסק וההשקעה הטובה ביותר היא עבודת התשובה, כי המשקיע כוחותיו לשוב אל ה' בזה החודש מרוויח מזה רווחים גדולים, הן ברוחניות והן בגשמיות, למשך כל ימות השנה הבאה, ואשרי מי שעניו בראשו... טו. הגה"צ רבי חיים פרידלאנדער זצ"ל (משגיח דישיבת פוניבז' המעטירה בבני ברק), החל ביום מן הימים (באמצע השנה) לסבול מכאבי שיניים חזקים מאד, בפנותו אל הרופא עקר לו הלה אחת משיניו ומצא שאין החולי בשיניים אלא הוא חולה ל"ע במחלה הנוראה, תיכף כאשר שמע רבי חיים את הבשורה הנוראה, נענה ואמר, חבל, אילו הייתי קורע שערי שמים באלול העל"ט הייתי מונע גם זה מעלי... כי כל מכאוב הבאים לו לאדם משך ימות השנה בידו לבטלם בימי הרחמים והסליחות הקודמים לזה הגזירה.

טז. פעם שאל הרה"ח רבי משה פשנדזה זצ"ל לאברך אחד אודות 'קבלותיו', האם הוא עומד בהם אם לאו, והשיב לו, תלוי ועומד לפי המצב (ולפי המצב רוח...), נענה לו רבי משה בלישנא דקרא בפרשתן (כא כג) 'כי קללת אלוקים תלוי', הקללה הגדולה ביותר כשזה 'תלוי'... כי צריך לעמוד בהם עד הסוף 'בלי משחקים'...

יז. מסופר על אביו של הרה"ק רבי פינחס מקאריץ זי"ע ה"ה הגה"צ רבי אברהם אבא שפירא זצ"ל אשר היה מופלג בצדקתו וביושר לבבו, והיה לו גדר חזק שלא לדבר מאומה קודם תפילת שחרית, ויהי היום בעת שהלך לבית הכנסת פגע בו ערל אחד ואמר לו שמצא חתיכת זהב בקרקע, ומכיון שמכיר בו שאיש ישר הוא על כן ברצונו למכור לו את הזהב במחיר הקרן, מאשר להתעסק עם הסוחרים הגדולים שעלולים לרמותו, ולא רצה רא"א לדבר עמו כפי מנהגו הטוב שלא לדבר קודם התפילה, על כן החווה לו באצבעותיו שימתין לו עד לאחר התפילה, אמנם לבינתים מכר הגוי את גוש הזהב לאיש אחר. באותו הלילה נגלה אליו אביו, וסיפר לו כי רעש גדול היה בשמים על שלא שינה ממנהגו הטוב בעבור בצע כסף, ובזכות זה יולד לו בן אשר יבהק אורו כזהב בכל העולם (הובא באמרי פנחס השלם ח"ב עמ' תמא). ומכאן נלמד עד כמה חשוב בשמים השומר על גדריו וקבלותיו הטובות בלי שום פשרות והוראות היתר למיניהם...

אל ה', אזי העיקר הוא ועשית מעקה לגנך אלו הגדרים והסייגים והקבלות הטובות, אך השמר שלא תשים דמים אל ביתך בקבלות גדולות יתר על המידה, כי יפול הנופל ממנו - שע"ז יוכל להפילו לגמרי, על כן ישער בעצמו היטב באלו דברים יוכל עמוה, ואותם יקבל על עצמו^ח.

והזמן גרמא, בימי ההכנה לקראת הימים הנוראים הבעל"ט, לקבל על עצמו קבלות טובות בתיקון המעשים^ט, ובזכותם יוכה 'בדין', וכמו שהוכיח הגה"צ

(כב ה) 'כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגנך ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו', שהנה כל אחד מחויב לעשות גדרים וסייגים להרחיק עצמו מן העבירה, וכל שכן מי שרוצה לשוב בתשובה על חטאיו 'שצריך לפרוש משבעים שערי היתר שלא ליגע בשער א' איסור', אלא שצריך להיזהר שלא תהיה לו שמירה זו למבשול, כי היצר הרע ילחום כנגדו להכשילו באותו גדר שקיבל על עצמו, וע"ז יהא לו מקום להיכנס בקרב עד שיצליח להפילו בגוף האיסור, וזהו שאמר הכתוב כי תבנה בית חדש - כשתחדש עצמך לשוב

יח. סיפר 'המשגיח' הגה"צ רבי מאיר חדש זצ"ל, שבשנת תרפ"ט בהיותו בישיבה בעיה"ק חברון ערכו אז הערביים ימ"ש טבח האכזרי בתלמידי הישיבה הי"ד כידוע, ואף הוא היה בין הבחורים, מה עשה כדי להינצל - השכיב עצמו בין ערימת המתים והשים עצמו כמת, ועל ידי זה ניצל מידי הישמעאלים. ולגודל פחדו פן יבחינו בו, ויראו שעודנו חי, קיבל על עצמו במחשבתו קבלות גדולות לכל חייו, אך תוך כדי מנוסתו אחר כך למקום מחבוא כבר הוריד מעל עצמו כמעט את כל הקבלות... כי אכן אין ערך לקבלות יותר מפי יכולתו, שהרי אין יכול לקיימם. יט. משל נפלא הובא בספרי מוסר, למלך שהחליט לרדת 'מן ההר אל העם' - ובכל שנה הקדיש עשרה ימים רצופים לבקר בבתייהם של אנשים פשוטים מתושבי מלכותו, למען דעת צרכי העם מה הם, וכך היה מנהגו, שלושים יום לפני אותם עשרת הימים שלח מכתב לאלו האנשים שבדעתו לבקרם בזו השנה כדי שיהא סיפק בידם להכין עצמם ואת ביתם כראוי, ויוכלו להכניס את המלך לביתם. באחת השנים נמנו בין ה'זוכים' שהמלך יבקרם בני זוג ערירים וזקנים אשר איתן מושבם בבקתה עלובה ורעועה בפאתי העיר, משקבלו השניים את המכתב המבשר על בוא המלך לביתם, אחזתו 'התרגשות' וחיל ורעדה לבעל הבית, באמרו לבני ביתו, וכי לביתנו ניתן להכניס את המלך, והרי כתלי הבית שחורים הם לגמרי וזה להם כשבעים שנה שלא באו במגע עם סיד לבן, חלונות הבית שבורים ומנופצים - וכולם מכוסים בחתיכות נייר שיירי בדים וחתיכות עץ שבורות הצמודות זה לזה בדבק (Glue), הכיסאות רעועים וכל היושב עליהם נופל מיד על הארץ אם אינו מבני הבית הקבועים היודעים 'כיצד' משתמשים בכיסאות הללו. ומי מדבר על השולחן אשר לו ארבע רגליים שאחת איננה נראית כרעוטה... על כן, שמעי נא רעיתי, תיכף ומיד אזמין את כל בעלי המלאכה, זה יצבע את הבית בציור וכיור נפלא, זה יחליף את החלונות הישנים בחדשים - יקרים ונוצצים, גם שולחן וכיסאות חדשים יובאו הנה, ובכן יבוא המלך כדת לביתנו, אמרה לו האשה, והרי זה לי כשלושים שנה שהנני טוענת כי כן ראוי לעשות, ובכל עת ענית לי 'כסף מנלך' תם הכסף ולרש אין כל... ומאין יבוא עזרך עתה בזו השעה, אמר לה בעל הבית, נו, אבקש משכנינו הלוואה מכובדת ובמעות שיתקבלו נשלם על כל אלו ההוצאות, אמרה לו האשה, וכי תקח על עצמך לשלם חובות במשך שלושים שנה עבור מחצית השעה שהמלך מבקר באהלינו... ומה בכך שהמלך יראה את צורת חיינו היום יומיים (טאג טעגלעכע לעבן), א"ל בעה"ב, זאת הייתי אומר אם המלך היה מגיע הנה בפתע פתאום, לא כן, כאשר שלח להודיענו זה כשלושים יום בטרם יבוא אלינו בוודאי כוונתו שנתקן ונכשיר את הבית כראוי לבוא המלך אליו, אמרה לו האשה, לא ולא, גם המלך יודע היטב כי דלים ורשים אנו, גם הוא מכיר במצב העם שבשדות, ולא הודיע קודם בואו אלא מכיוון שהוא רוצה לראות מה יש בכוחנו להכין בתוך ל' יום, ישבו וטיכסו עצה, עד שהחליטו, את כתלי הבית נכסה בסדינים לבנים, על החלונות נעמיד ציורים נאים אשר יכסו את שברי החלונות, את השולחן נכסה במפה, את הכיסאות נעמיד בסמיכות לשולחן, אבל זאת אנו מחוייבים להכין לכה"פ כסא אחד שלם כדי שיוכל המלך לישב עליו, ובזה לא יועילו לנו כל מיני תיקונים למראית העין, שהרי המלך יתיישב עליו בפועל ומסוכן הוא ליפול ממנו. והנמשל פשוט, הקב"ה בא לשכון בתוכנו בעשרת ימי תשובה - בהמצאו, והוא מודיע אותנו על כך ל' יום קודם - מר"ח אלול, אמנם, פעמים הרבה שומעים אנו קול בקרב המחנה, וכי אוכל לתקן את עצמי בחודש זה עד תכלית המעלות והמידות, תשובתו, לא, אין הקב"ה דורש ומבקש ממך בשלושים יום אלו לעלות לרקיע השביעי, רק לראות

כשמקבל עליו ללמוד בכל יום דף או עמוד רואים אותו כאילו כבר גמר את הש"ס וכיו"ב) וזוהי הערה נפלאה לכל אחד להתחיל להיטיב ולתקן מעשיו כדי שנוכה ליום הדין להיכתב בספרן של צדיקים גמורים (דרכי מוסר בפרשתן)².

חיוזק נפלא כתב הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרמ"א ד"ה בפסוק) על האמור בפרשתן (בג בד) 'מוצא שפתיך תשמור ועשית', וז"ל, גם היא הבטחה - ועשית ((כלומר, שהמקבל על עצמו במוצא שפתיו לשמור את דברי התורה, וזכה להבטחת התורה שאכן 'ועשית' - שיזכה לעמוד באותה קבלה ולעשותה), שבוודאי צריך כל אדם להאמין כי כל הקבלות שמקבלין על עצמם בכל יום בוודאי יעשו פירות או מיד או לאחר זמן, כי גם מלמעלה כופין את האדם החפץ באמת להטות הלב אליו ית'. עכ"לכא.

הסבא מקעלעם (קלם) זצ"ל מהאמור בפרשתן (כא יח) 'כי יהיה לאיש בן סורר ומורה', ואמרו חז"ל (סנהדרין עא:): 'בן סורר ומורה נידון על שם סופו מוטב ימות זכאי ואל ימות חייב', והרי שהתורה אמרה במי שהתחיל להתנהג לא טוב, וקצת נטה מדרך התורה, אע"פ שעדיין אינו מחויב מיתה עבור זה, מ"מ בבוא הדין לדון את 'דינו', הרי אפילו מדת הרחמים מודה ש'מוטב' ימות עכשיו זכאי כדי שלא ימות אח"כ כשהוא חייב. אמור מעתה, ק"ו שהמיטיב מעשיו, אף אם עדיין אינו עומד אלא בפתח, שהעמיד עצמו על דרך טוב - גם מידת הדין תהיה מודה שיש לכתבו לאלתר לחיים כדי שימות זכאי לאחר אריכות ימים ושנים, שמאחר שהתחיל לעשות תשובה בודאי יהיה לבסוף צדיק גמור, ובשמים רואים אותו כאילו כבר הגיע למדרגתו השלימה (וכגון,

מה יש בידך עשות בל' יום, מה תוכל לתקן בהם, לכה"פ כסא אחד, ואכן, אם מתקן עצמו לכה"פ בענין אחד מילא בזה אחר רצון המלך ובוודאי יכתב ויחתם לאלתר לחיים טובים ושלוש.

כ. הנה נאמר בפרשתן (כה יג-טז) האיסור להחזיק משקלות שאינם מכוונים כראוי בכדי לרמאות בהם, והפליג הכתוב בחומר האיסור וכדכתיב 'כי תועבת ה' אלוך כל עושה אלה כל עושה עול', כן החמירו מאוד חז"ל בגודל האיסור, עד שאמרו (ספרא על ויקרא יט לה) שאם שיקר במידה קרוי עוול שנאוי ומשוקץ חרם ותועבה, גם אמרו (ב"ב פח:): 'קשה עונשן של מדות יותר מעונשן של עריות', ולא עוד אלא שחידוש גדול כתב בספר החינוך (מצוה רנח) 'כי התורה הקפידה על המידות בכל שהוא, כלומר אע"פ שבשאר גזלות לא תקפיד התורה אלא בפרוטה - בענין המידות תקפיד בכל שהוא', ותימה רבתי היא, מה 'הרעש' הגדול, ומדוע הוא איסור נורא כל כך, עד שהוא חמור יותר מגזל (ועיין במנחת חינוך שם שדן בדבריו).

וביאור הדברים הוא, שהנה אם 'נצייר' את הדברים 'למעשה' נראה שמוכר ירקות זה הלך לחרש ברזל וביקש ממנו שיעשה לו אבן במשקל 995 גרם ויחקוק על זה שמשקל האבן היא 'קילו' (1,000 גרם), אח"כ מכר אותו 'מוכר קישואין ודילועין' את הירק הנמכר בשווי עשר דינרים למידת הק"ג (קילו גרם בארה"ק) כשהוא למעשה נותן רק 995 גרם, נמצא ש'הרוויח' המוכר 5 גרם שהם מסתכמים 5 פרוטות (אגורות) בלבד... ולכאורה יש לתמוה, מה ראה המוכר 'לשטות' זו - להזמין אצל ה'אומן' אבן כשכל הריווח שלו הוא סכום קטן כל כך, והרי מחיר המשקולת היא עשרות ומאות מונים יותר מאותם חמש פרוטות עלובות... אך כל בר דעת מבין שאין כאן מקום לקושיא מעיקרא, כי אמת שעכשיו הרוויח רק 5 אגו, אך (פחות מ)פרוטה לפרוטה מצטרפת, וכשם שרימה את הלוקח הזה כך מרמה את הבאים אחריו, וכך נמשך הדבר יום אחר יום, עד שבסוף השנה יגיע 'הרווח' על ידי אותה רמאות לסכום נכבד ביותר... ומשום כך הקפידה התורה ביותר על המרמה במשקלות, עד שחמור הוא אפילו מגזל, שכן אינו דומה זה הנכשל בחטא פעם אחת לזה שעשה לו 'פלאן' (תכנית) כיצד לשקר ולהונות את הבריות ולהיות שקוע כל ימיו בעבירה... והן הן הדברים אשר הביא הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע מדברי חז"ל (שוח"ט א) 'כל המחליט עצמו לעבירה אין לו מחילה עולמית'. מעתה, נלמד קל וחומר ב'מדה טובה מרובה', לזה שעושה לעצמו 'סדר ופלאן' (תכנית) להעמיד עצמו על הצד הטוב 'ומחליט עצמו למצוה', על ידי שמקבל עליו קבלה טובה, ואפילו אם היא קבלה קטנה ומועטת, שכן 'פרוטה לפרוטה מצטרפת'... ומסתכמת לבסוף ל'הון עצום' אשר כל חפציק לא ישוו בה...

כא. מספרים על הגאון רבי משה אהרן שטערן זצ"ל משגיח דקאמעניץ (בעיה"ק ירושלים), כשהיה ילד בן שמונה שנים נחלה במחלה קשה, וכל בני המשפחה התפללו וקרעו שערי שמים לרפואתו, וציפו לישועת ה', יום אחד אמר לו אביו, כל העולם כולו מתפללים עליך ואתה אינך עושה מאומה, שאל הילד ומה אני יכול לעשות, ענה האב, קבל על עצמך קבלה טובה, שכשתתפא תקיים כזאת וכזאת, והקבלה תהפוך את גזר הדין לטוב, ומה אקבל - ענה

על דבר - להרבות בדברי חיזוק ועידוד

בשביל הדיבור, עכ"ל [והוכיח זאת ממה שנאמר (יש
(ד) 'וזה דבר הרוצח', ופירשו חז"ל (שביעית פ"י מ"ח) שהוא
מלשון 'דיבור', שצריך הרוצח לומר אל תכבדוני, וכן
בעוד מקומות].

והדברים נוראים למתבונן בהם, שאי הבאת 'לחם
ומים' נחשב ל'דבר מועט' ואילו מניעת דברים
טובים וניחומים מצדקת עונש גדול כזה עד סוף כל
הדורות. ולא עוד אלא שלכאורה יש להקשות וכי בני
ישראל צריכים הם לחיזוק מגויי הארצות כדוגמת עמון
ומואב, אלא מכאן למדנו שאפילו הגדול שבגדולים
נהנה ומחייה נפשו בדברי חיזוק, ואפילו אם הם באים
מ'פחות שבפחותים'²², כי גדול כוחה של 'דיבור טוב'

בפרשתן (כג ד-ז), 'לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה'
וגו', על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם
ובמים בדרך בצאתכם ממצרים וגו', לא תדרוש שלומם
וטובתם כל ימך לעולם', והקשה ה'בית יוסף' זי"ע
(דרשות מהריק"א, נדפס בספר אור צדיקים), מפני מה ציוה
הקב"ה לתעב אותם עד סוף כל הדורות על 'דבר
מועט כזה' שלא קידמו אותם בלחם ובמים, והפליאה
תגדל שבעתיים כי באמת לא היו בני ישראל צריכים
כלל ללחם ומים, אחרי שהיה להם 'לחם מן השמים'
וכן היה להם מים לשנות ממימי הבאר. ומבאר בזה"ל,
דיש לומר שאמר 'על דבר' רוצה לומר בעבור שלא
נתנו להם דברים טובים וניחומים, וזהו שאמר 'על דבר'

האב, קבל על עצמך שלא תפסיד לעולם תפילה בציבור... שמע הילד וקיבל על עצמו שלעולם לא יפסיד תפילה
בציבור, והקב"ה נתרצה והוא נתרפא, ואכן רמ"א עמד על כך עד קצה האחרון להתפלל דייקא במניין.
עברו ימים ושנים והוא נתמנה להיות 'משגיח', ומצד תפקידו הוצרך ליסע לארה"ב, משפנה לסוכן לקנות 'טיקעט'
(כרטיס נסיעה) שאלו האם יהיה 'מנין' על ה'פליגער' (מטוס), ענה הסוכן אני מוכר כרטיסים, לא בתי כנסת... אמר רמ"א
א"כ לא אוכל לטוס, ענה לו הסוכן תוכל לטוס דרך אמסטרדם ושם תוכל למצוא מניין בעת ההמתנה עד לטיסה
הבאה, ואכן האריך את הדרך לנסוע עם 'עצירת ביניים', העיקר שיזכה להתפלל במניין... כשהגיע לשם לא ידע
היכן וכיצד ימצא מניין, לפתע בעודו מהלך ברחוב העיר עצר לידו טעקסי (מונית), ושאלו להיכן הרב צריך, וענה אני
מחפש מנין לשחרית, אמר לו הנהג, אה, זייער גוט, גם אני בדרכי לתפילת שחרית, אקח אותך. בדרך סיפר הנהג
שהוא דר בפרברי העיר ובכל יום הוא נוסע למרכז העיר להתפלל שחרית שם, בבואם שם מצאו שמונה יהודים,
ועם הנהג ורבי משה אהרן נשלם המניין.

ושני לימודים גדולים למדנו מכאן. א. כוחה של קבלה טובה לקרוע גזר דין ולהציל ממוות לחיים. ב. עד כמה
מסייעים מן השמים שיוכל האדם 'לעמוד בדיבורו' ולשמור על קבלתו הטובה, כיצד נתגלגל לו בהשגחה פרטית
נפלאה מי שיקח אותו עד לבית הכנסת ויהיה בדיוק עשרה אנשים.

והנה היה הרב ר' משה אהרן חוזר ומפליג לספר על מניין מופלא זה בהארה אחרת, שמונה יהודים נאספים ויודעים
שמן הנראה יבוא גם יבוא איש תשיעי - אותו נהג, ואינם יודעים לשער מאין ואיך יהיה להם עשירי, מכל מקום הם
מתאספים יחדיו בביהכ"ס באמונה שה' יעזרם, ואכן הקב"ה כבר דואג להביא אליהם איש יהודי מארץ הקודש...
וגם בזה יש לקח גדול, הקב"ה אומר לכל יחיד - אתה עשה מה שביכולתך, וכשתעשה ככל יכולתך תזכה כבר
למלא את תפקידך - אני כבר אשלח לך אורח 'מן השמיים' להשלים המניין... והדברים אמורים ביותר כלפי חודש
אלול, שיש החושבים בליבם, כיצד אגיע לתכלית טוב, אין לי טהרת הלב, אין לי הרגשת הלב, מכף רגל ועד ראש
אין בי מתום... אך האמת היא שאם יעשה האדם מה שבידו הרי הקב"ה כבר יסדר את העניינים לטוב לך כל
הימים, הוא ימול את לבבך ואת לבב זרעך, וימלא בקשתך 'והכן לבבם אליך' שתוכל לעמוד בימים הקדושים כראוי
לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה.

כב. בעיה"ק טבריא היה דר יהודי אחד שלא היה שלם בדעת והיה חסר דעה ל"ע. והנה המקווה טהרה היה קטן
ביותר ולא החזיק כי אם איש אחד או שניים. יומא חד בשעה שפנה הגה"ק רבי מרדכי חיים סלאנים זי"ע
לבית הטבילה שהו שם אנשים הרבה ואף אותו יהודי נכח שם. בראותו את רבי מוטל עומד ומחכה בין האנשים
קרא להם ואמר, פנו מקום לרבי קדוש שבינותינו. לאחר שיצא הרה"ק מן המקווה פנה לסובביו ואמר להם, הביטו
נא וראו, הנה יהודי זה אינו בריא בנפשו, ולא עוד אלא שלא עמד במקום ובאופן מכובד כלל וכלל. ואעפ"כ נהנית
מאד ממעט הכבוד שהנחילני, מכאן נלמד כי כן טבע הקב"ה בבריאתו - ליהנות מדברי עידוד הנשמעים באזניו
יהיה ממי שיהיה. ושכרו של המעודד ומחזק גדול עד מאד.

דקאתי לידה ויכיל למללא ולא מליל, והיינו, שכחומר האיסור של דיבורי לשון הרע, כיו"ב ממש הוא הנמנע מלעודד את חברו בדיבורים טובים המשיבים את הנפש, ולזה מרמז נגע טהור, ולכן אסור לחתוך אותו - כדי שישאר הנגע לנגד עיניו וממילא זכור יזכור היטב שרצו מן השמים לעורר אותו על כך שלא אמר לזולתו דברי חיזוק ועידוד המשיבים את הנפש.

והזמן גרמא בעמדנו בחודש אלול^ה, ימי ההכנה הגדולה לקראת יום הדין הבעל"ט^י, וכך פירש הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע בלשון הכתוב בפרשתו (כג י)

לרומם את הנפש ולהפית רוח חרשה^י, ומעתה אל תאמר מי אני ומה אני שאחזק אחרים, כי תמיד ה'דבר' הוא ב'עיתו', ומה טוב^י.

עוד נאמר בפרשתו (כד ה) 'השמר בנגע הצרעת' וגו', והיינו שבא הכתוב להזהיר ולאסור קציצת הנגעים. ודרשו חז"ל (בספרי) שבכלל האיסור הוא גם בנגע טהור שאסור להסירו. וביאר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע (תשי"ד ד"ה השמר) בשם אביו הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע על פי מה דאיתא בזה"ק (ח"ג מו): כמה דעונשא דהאי בר נש בגין מלה בישא, כך ענשיה בגין מלה טבא

כג. וכבר אמר הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע, שכל בחור נזקק לכדי חיותו 'כף אחת' מלאה כבוד בכל יום ויום. כעין זה פסק אחד מגדולי הדור זצ"ל 'הלכה למעשה', לאחד שהגיע לידו סכום מעות גדול אשר הוקדש לדבר צדקה, והלך לשאול לאיזה מין 'צדקה' יתן את המעות, והשיב לו, שישכרו אברכים אשר תפקידם יהא לחזק בחורים ולחייך להם... ובאמת לא 'מעבר לים היא' ואין זה 'מצווה נדירה' כלל, אלא בכל בית מדרש ובכל ישיבה ובכל קהילה מסתובבים אברכים ובחורים המחכים ומצפים למי שיאיר להם פנים ויאמר להם מילה טובה, ומעידים גדולי המחנכים כי רבים מ'הפירות הנושרים' רח"ל נפלו והגיעו לאן שהגיעו כי היה חסר להם מי שיתעניין במצבם ויעודד אותם, ויש קונה עולמו במילה אחת טובה שאמר, שעי"ז הציל נפשות טהורות מרדת שחת.

כד. באחת השנים לאחר 'כל נדרי' יצא הגאון רבי משה מרדכי חדש זצ"ל מביהכ"נ לכמה רגעים, ובעת שנטל ידיו ראה את אחד מבוגרי הישיבה שעדיין לא מצא את זיווגו זה שנים רבות שבא לערוך את סדר עבודת יוה"כ בכותלי הישיבה... נענה רמ"מ לעומתו בפנים מאירות ומסבירות ואמר... אה... אף אתה באת להיות עמנו, הרי יהא לנו א אנדערע יוה"כ... (יוה"כ באופן נעלה ומרומם), והנה דברי חיזוק אלו נכנסו עמוק עמוק ללבו, ריפאו וחיזקו אותו... ממחרת יוה"כ פ' ישב הלה עצמו אצל ה'גמרא', ומני אז עלה ונתעלה ונשתנה מצבו לבלי הכר ברוחניות ובגשמיות וכהיום הוא ממקימי עולה של תורה, והוא מעיד על עצמו כי דבריו הקצרים של ראש הישיבה באותו מעמד הם שהעמידוהו על מקומו.

כה. 'המשגיח' הגה"צ רבי מאיר חדש זצ"ל היה נוהג לעורר בשיחת מוסר הראשונה בימי אלול, כי הנה הגיעו בחורים חדשים לישיבה וצריך להאיר להם פנים ולקבלם בסבר פנים יפות, כי אכן זה ה'פתיחה' והיסוד לכל עבודת האלול...

מן הבאר

דורשי רשומות אמרו לרמז בשם החודש 'אלול' שהוא ר"ת 'וישאלו איש לרעהו לשלום' (שמות יח ז), ללמד כי מעיקרי עבודת הימים הוא לשאול איש לרעהו לשלום, וכמו שנרמז גם בלשון הכתוב (במדבר י כט) 'לכה איתנו והטבנו לך' שאף הוא ר"ת אלול, כי צריך לדאוג לשני ולהיטיב לו, גם 'אלול' ר"ת 'אהוב למעלה ונחמד למטה' (מלשון הגמ' בברכות יז). שאם יהיה נחמד למטה בוודאי יהיה גם אהוב למעלה... וכבר נודע מה שרמזו הקדמונים בשם החודש 'אלול' שהוא ר"ת איש לרעהו ומתנות לאביונים, וכן נרמז גם בשם הוי"ה ב"ה השייך לחודש אלול (וכמובא בסידורים בתפילת מוסף דר"ח) שהוא יוצא מסופי התיבות של 'וצדקה תהיה לנו כי' (לעיל ו כה), כי זה תפקיד הימים להרבות בצדקה וחסד...

כו. פעם ניגש יהודי אל הגאון רבי אביגדור מילער זצ"ל לעת זקנותו בימים שלפני ראש השנה, ושאלו 'ילמדנו רבינו' במה אכין את עצמי כראוי לקראת יום הדין הגדול והנורא, אמר לו ר"א 'סמייעל' (לחייך, להאיר פנים של שמחה לכל אחד), הלה חשב שלרוב זקנותו לא הבין ר"א את שאלתו - שהרי לא ביקש ממנו הדרכה לקראת 'פורים' אלא לקראת 'יום הדין', שב ושאלו, מהי ההכנה לקראת יום הדין, ושוב, ר"א בשלו - סמייעל... וביאר כוונתו, אתם חושבים כי לרוב זקנותי לא הבנתי אל נכון את שאלתו, אפרש שיחתי, בדרך משל למי שעומד בראש 'רשת חנויות'

באר הפרשה - פרשת כי תצא

'כי תצא מחנה על אויבך ונשמרת מכל דבר רע', וז"ל, הנראה לרמזו בזה על יום ראש השנה הבעל"מ, אשר מחנות הסמ"א הם קמים על האדם ביום הדין, וכמו שנאמר (איוב ב א) 'ויבואו בני אלהים להתייצב על ה' וכו', ועיקר ההכנה על יום הנורא הזה להיות אחזה וריעות בין בני ישראל, כמו שנאמר (תהילים צח ו) 'בחצוצרות וקול שופר הריעו לפני המלך ה'', לשון אחזה וריעות וכו'. וזה הרמז בפסוק שהתחלנו כי תצא מחנה על אויבך ונשמרת מכל דבר רע, לבל ידבר ח"ו רע על חברו ולא יראה כלל בחסרוננו רק במעלת

חברו, וזה שנאמר (שם לד יג-טו) 'מי האיש החפץ חיים' - לבקש בראש השנה כתבנו בספר החיים, נצור לשונך מרע - לבל ידבר על חברו, סור מרע ועשה טוב, וזהו הכנה ליום הדין להוציא משפטנו לאורה, כי אם האדם מחזיק את חברו בחזקת צדיק אזי גם אותו יכתוב בספרי הצדיקים, עכ"ל.

אבינו מלכנו חננו ועננו, יאר ה' פניו אלינו ויכתבנו ויחתמנו בספשלצ"ג לאלתר לחיים טובים ולשלום^{יז}.

המפוזרות ברחבי העיר, עולם כמנהגו נוהג וכל חנות אשר ברשותו מתנהלת על ידי עובדיו ומשרתיו, עדי הגיע 'אחרית שנה', אז יקח בעה"ב זמן - יערוך 'מאזן' (באלניס, הכנסות כנגד הוצאות) ויברר היטב את כל הנעשה בכל חנויותיו, ויגלה כי במקום פלוני יש מידי הרבה 'עובדים' ויש לשלח חלק מהם, במקום פלוני צריך 'לפרסם' יותר על קיום החנות למען ידעו דור אחרון שזכו לחנות כזאת בקרבם, במקום שלישי צריך להרבות ב'מיני' הסחורה... מכיוון שנדבר עם יועציו, אמרו לו אף אם נראה שעליך 'לשחרר' חלק מ'פועליך', חוס נא חמול נא, את פלוני אל תסלק, כי עצם שהייתו מביאה לך 'קונים' רבים מחוץ - ע"י החיוך והארת פנים שהוא מאיר לכל הבאים בשעריו... כך נמי האי יומא יום ראש השנה הוא יום שהקב"ה עורך בו כביכול 'מאזן' - בוחן ובודק את כל הנעשה בעולמו 'וכל באי עולם יעברו לפניך כבני מרון', פעמים שהוא מחליט על כמה מ'עובדיו' שאפשר לשלחם מ'עסק' זה העולם... אמנם את אלו המאירים פנים לבאי עולם אותם ישאיר בכל אופן... מעתה תבין כי עצה טובה והגונה נתתי לכם לקראת יום הדין.

כע"ז ידוע כי הגה"ק רבי ישראל סאלאנטער זצוק"ל היה אומר במשל ל'בית מלון' היקר בעולם אשר השקות בו עולה כששת אלפי דאלער לשעה, ואף עשירים גדולים אינם יושבים בו יותר מכמה ימים ספורים, והנה רואה אחד האורחים את ידידו שמכבר הימים השווה אף הוא במלון, ויתמה העשיר עד מאד מה לידידי העני בבית יקר כזה, וישאל את ידידו הגידה נא לי כמה זמן שהותך כאן, ויענהו העני, זה לי כשנתיים ימים אשר אנכי יושב כאן, ותגדל תמיהת העשיר... עד שהסביר לו העני אני ממשרתי בית המלון, ולצורך עבודתי ניתן לי חדר ובית מדור בזה המלון היקר... כך כביכול העולם הזה 'עולם יקר' הוא עד מאד, אבל מי שעובד כאן, כלומר שיש בו תועלת לצורך העולם מחזיקים אותו כאן כחלק מ'בית המלון' ולא לצורכו אלא לצורך גבוה, ונוגע לכל מי שמאיר פנים לבאי עולם (וכיו"ב מצרכי רבים) שמשאירים אותו לצורך העולם...

כז. ז"ל 'טעמי המנהגים' (עניני ראש חודש הערה תלד), וראיתי בכתבי הרה"ק המפורסם מהר"ש מבעלזא זי"ע ועכ"א (ראה) דהכללות ישראל, כיון ששמעו שמברכים ר"ח אלול, משימים יראת ה' נגד פניהם, הגם שבכל השנה יש לישראל יראה מהבורא ב"ה, מ"מ בחודש אלול יש להם יראה כוללת, ושופכים הלבבות לפני השם ב"ה. ולכן איתא בכתבי האר"י ש'אלול' עם הכולל גימטריא 'חיים' - כשישראל יש להם יראה כוללת מהבורא ב"ה בימים הקדושים הללו ושופכים הלבבות לפניו ית' ממילא מתברך בשנת חיים, וחיים כולל הכל הן רפואה הן פרנסה, כי חולה אין חיותו חיות, וכן עניים אין חייהם חיים. לפיכך כשישראל שופכים הלבבות לפני השי"ת ויתעלה מתברכים בשנת חיים עם כל הפירושים. ולכן נקרא זה החודש בשם אלול, שתרגום של 'ויתורו את הארץ' (פרשת שלח) ויאוללו ית ארעא, בכללות ובפרטות הם מאללים את הארציות שלהם, ולכן מתברכים כולם בשנות חיים, ורפואה ופרנסה בכלל חיים, עכ"ל.

ישקו העדרים

מעשה נורא אירע עם אברך החשוב, אשר ידיו רב לו ב'סיפורי צדיקים', ידען נפלא בהליכות והלכות חסידים ואנשי מעשה, ונתברך בכשרונות חזקים בכל תחום שהוא, על כן כשאחד ממפעלי 'קירוב' החליט לערוך 'סמינר' בעירות 'יורופ' (אירופה) למשך שבוע שלם, כולל תפילות על ציוני הצדיקים אשר שם נקרא האברך הנ"ל לעמוד בראש הנסיעה. כמובן שההכנה לכך וסידור כל הנדרש - טיסות, אוטובוסים, מלונות וכו', כרוכה במאמצים אדירים עד כלות הכוחות, ואכן מיודענו עבד ללא לאות ימים כלילות, החל מסידור בני הבית - הבנים והבנות כל אחד משאלותיו וצרכיו, השקעת כח ומה בבירור מקומות וזמני נסיעה להצלחת הנסיעה בשלימות הגמורה, כדי שיצא דבר מתוקן ומקובל.

ויהי בחצי הלילה, אותו לילה המשומר ובא להיותו יוצא מהבית בשעה 2:00 כשהטיסה היא 5:00, וכבר נגמרו כל ההכנות ואריזת החבילות, גם הטעקסי כבר הוזמן לשעה 2:00, ועדיין השעון מורה על 1:30, החליט האיש לנצל את מחצית השעה הנוותרת להכין 'אמרי שפר' מושכי לבבות משתתפי ה'מסע' כראוי וכיאות. אלא שבו ברגע שנתיישב נעצמו שמורות עיניו מחוסר השינה המשוועת, וכגודל מחסור השינה כן היה עמקות השינה, ותוך כמה רגעים בודדים מצא את רוחו מופקדת ביד 'א-ל מלך נאמן'.

מהר מאוד כחלום יעוף עבר הזמן וכבר הראה השעון על 2:00 והלה נם את שנתו העמוקה, נהג הטעקסי שראה כי הזמן חולף החל מצפצף בקול רעש גדול, אלא שאת השכנים הצליח להעיר אבל לא את מיודענו, בלית ברירה התקשר ללא הרף לבעל הבית, דפק בדלתו אך הוא היה כקול קורא במדבר, עד שבשעטומ"צ בשעה 2:30 הועילו הדפיקות ומיודעניו קם לתחיה... בראותו את השעון נבהלה נפשו מרוב האיחור, תפס ונטל את חבילותיו מכל הבא לידו וירץ אל הרכב כשקורי השינה נסוכים על פניו... מרוב בהלה לא שם לב שנטל עמו גם 'שק האשפה' שהוכן בצידו הדלת להשליכו לפח הזבל העומד ברחובה של עיר, במשך הנסיעה עד שדה התעופה (עירפארט) גער בו הנהג - וכי לזו אחריות ייקרא, לישון שנת ישרים כשהמטוס עומד כבר להמריא, האברך קיבל באהבה והצדיק את הדין, כשהוא מחזק את עצמו כי כך היא דרכה של תורה ה'התחלות קשות' והמניעות עצומות, אך הכל לטובה.

בהגיעו לשדה התעופה כל עוד נשמתו באפו החל לרוץ לעבר הפקידים הנוטלים את המזוודות מידי הנוסעים, וכדרכם פתחו בסדרת שאלות האם ארז בעצמו את החבילות (בכדי שלא יעבירו דברים מסוכנים מארץ לארץ), ולאחר מכן הניחו את כל המזוודות במכונת 'שיקוף' לפניה נגלו תעלומות... ומבחינה אם יש שם חומרי מתכת או שאר דברים, ופצחה המכונה בצפצופים רמים להודיע קבל עם ועדה שיש כאן חומר 'חשוד'... מיד הורידו הפקידים את החבילות ופתחום, לראות מה יש שם, באותו רגע שפתחו את שק הזבל פרץ החוצה ריח נורא של ריקבון, וימצאו שם שברי קופסאות שימורים (Cans) ושאר ירקות ונוזלים... וכדי בזיון וקצף... נטלוהו 'אחר כבוד' אל החדר פנימה והתחילו לחקור אותו לשם מה הביא שק זה, שמא רצה ל'בנות' איזה מטען חבלה מכל אותם שיירים... וסיפר להם כל אשר קרהו.

ישקו העדרים

כי לא יטוש ה' את עמו, ומשנכרו דברי אמת נאמנו דבריו ושחררוהו לחירות, ובס"ד אף הספיק לעלות על המטוס ברגע האחרון, מותש ועייף נפל על מושבו, כאוב היה עד למאוד. וזמן רב לקח לו ליישב את דעתו ולהרגיע את נפשו ממפחי הנפש שהכין לעצמו, מגערות הנהג, מקולות הבידוק והמסתעף.

אחר הדברים האלה כשוך... וכבר הספיק 'לסדר את נשימותיו', פתח את דרשתו לקהל המשתתפים, כשהוא מספר להם מ'בראשית' כיצד נרדם ועד שמצאו את האשפה 'לעיני כל ישראל' בבזיונות גדולים ועצומים, ומוסר **השכל הרבה יש בדבר**, אילו הייתי מתעורר מיד לקול 'תרועת' הנהג אזי הייתי מיושב בדעתי, ובדעת צלולה הייתי לוקח את המזוודות מתוך תשומת לב, ולא היתה באה לידי כל תקלה זו, אך מאחר שלא התעוררתי בפעם הראשונה, ואף לא בפעם השנייה, אלא רק לאחר חצי שעה על כן הייתי בהול ביותר, ובחפזון נורא לקחתי חפציי מבלי ראות, ועל כן באה עלי כל 'פרשייה' זו...

לענייננו יאמר, מתחילת חודש אלול תוקעים בשופר לעורר ישנים מתרדמתם, אל נא נתעורר 'ברגע האחרון' - רק בראש השנה, כדי שלא נבוא עם כל 'שקי האשפה' שברשותנו... אלא נתעורר עתה, לפני בוא יום השם הגדול והנורא, ומתוך יישוב הדעת 'נזרוק' את כל חבילות העבירות, ונגיע זכים נקיים ומצוחצחים לעבור לפניו כבני מרון...

זכור לכל מה שעבר בקיץ האחרון, כאשר שלחו שונאי ישראל ימ"ש חיצו מוות מאיראן לארץ הקודש, ובכל פעם שנשלחו החיצים היתה נשמעת 'אעזקה' להתריע לכל שיש לנוס למקום מחסה (כגון מקלט או ממ"ד) בכדי להינצל מן הסכנה, מלבד זאת הוסיפו להתקשר ולהודיע כעשר דקות מקודם לכן, שבעוד עשר דקות תשמע האעזקה, והנה מי ש'מבעוד מועד' מיהר אל ה'מקלט' הצליח לסדר לעצמו מקום לשהות בו ביישוב הדעת, אולם מי ש'נזכר' לרוץ רק כאשר נשמעה קול האעזקה היה רץ בבהלה ברגע האחרון ובקושי מצא מנוח לכף רגלו... כן הדבר הזה גם לעניין חודש אלול, כי התקיעות שבעצם יום ראש השנה נועדו לרמז 'עורו ישנים משנתכם', אך הקדמונים הנהיגו לתקוע כבר בחודש אלול - להודיע לכל העם כי עוד מעט תשמע האעזקה... וכל מי שימהר תיכף ב'התראה ראשונה' [כלשון הגר"א **ראש חודש אלול בהתראה ראשונה**] יצליח 'לסדר' את עצמו בניחותא, אך מי שנזכר רק בר"ה...